

Regeringens proposition

1978/79: 40

med förslag till lag om bötesverkställighet m. m.;

beslutad den 2 november 1978.

Regeringen föreslår riksdagen att antaga de förslag som har upptagits i bifogade utdrag av regeringsprotokoll.

På regeringens vägnar

OLA ULLSTEN

SVEN ROMANUS

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås bl. a. en ny lag om bötesverkställighet. Syftet med lagförslagen är att förbättra betalningsfrekvensen när det gäller böter och viten samt effektivisera indrivningen av dessa påföljder. Det föreslås därför att som ledande princip skall gälla att böter och viten vid vissa exekutiva åtgärder skall jämföras med skatter och därmed likställda offentlighetsrättsliga fordringar.

Vidare föreslås att det uppbördssystem som har tillkommit inom ramen för ordningsbets- och strafföreläggandesystemen utvidgas till att omfatta även böter som utdöms av allmän domstol. Förslaget innebär att den dömda ges tillfälle att frivilligt betala böterna redan i samband med att tingsrättens dom meddelas.

Vad gäller själva indrivningsförfarandet föreslås framför allt tre viktiga förändringar i syfte att stärka bötesindrivningens effektivitet. För det första förlängs preskriptionstiden för böter och viten från f.n. tre år till fem år. För det andra införs en rätt för kronofogdemyndigheten att för indrivande av bötesfordran ansöka att den dömda skall försättas i konkurs. För det tredje slopas de för bötesindrivning gällande särskilda reglerna om att viss egendom skall undantas från utmätning (beneficium). I stället skall de allmänna beneficireglerna gälla.

Lagförslagen ger också kronofogdemyndighet möjlighet att förordna att vidare verkställighet inte skall äga rum om indrivning av böter skulle vara till synnerligt men för den dömda eller någon som är beroende av honom för sin försörjning. Sådant förordnande får dock inte meddelas, om det är påkallat från allmän synpunkt att indrivningen fortgår.

Den nya lagstiftningen föreslås träda i kraft den 1 juli 1979.

1 Förslag till

Bötesverkställighetslag

Härigenom föreskrivs följande.

Allmänna bestämmelser

1 § Bötesstraff verkställs genom uppbörd eller indrivning. Regeringen bestämmer, i vad mån uppbörd skall ske.

Lagens bestämmelser om böter gäller också vite och sådan särskild rättsverkan av brott som innefattar betalningsskyldighet. Vad som sägs i lagen om dom gäller även beslut.

2 § Uppbörd av böter sker så snart dom, strafföreläggande eller föreläggande av ordningsbot har meddelats. Indrivning får däremot ej ske förrän domen har vunnit laga kraft eller föreläggandet har godkänts.

Utan hinder av att dom eller föreläggande ej har meddelats får den misstänkte betala förskott på böter som kan komma att åläggas honom. Regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer meddelar närmare föreskrifter om sådan förskottsbetalning.

3 § Om verkställighet utomlands av här i landet ålagt bötesstraff finns särskilda bestämmelser.

Uppbörd

4 § Uppbörd sker genom att den bötfällda frivilligt erlägger betalning till myndighet som regeringen bestämmer. Influtet belopp avräknas på de böter som får antas vara avsedda med betalningen.

Som uppbörd anses även att medel, som har betalats som förskott på böter, tas i anspråk för betalning av dessa.

5 § Uppkommer överskott vid uppbörd, får det avräknas på andra böter som den bötfällda är skyldig att betala. I den mån avräkning ej sker, skall överskott återbetalas.

Indrivning

6 § Skall uppbörd ej ske eller har uppbörd ej lett till full betalning, skall böterna drivas in genom kronofogdemyndighetens försorg. Indrivningen sker på grund av dom, godkänt föreläggande eller saköreslängd.

7 § Indrivning inleds genom att den bötfällda avkrävs betalning, om ej särskilda skäl finns att underlåta krav.

Kronofogdemyndigheten får bevilja uppskov med betalningen eller medge avbetalning. Mot beslut angående uppskov eller avbetalning får talan ej föras. Den bötfällda får dock begära prövning av beslutet i samband med klagan över utmätning eller införsel.

8 § Har den bötfällde fordran enligt 68 § 1 eller 2 mom. eller 69 § 1 mom. uppbördslagen (1953: 272) på överskjutande skatt eller ränta på sådan skatt får böterna avräknas på fordringen i den ordning som föreskrivs i 68 § 4 mom. första stycket samma lag.

9 § I den mån betalning ej kan erhållas med tillämpning av 7 eller 8 §, sker indrivning genom utmätning eller införsel enligt vad som är föreskrivet därom.

10 § För att driva in bötesfordran får kronofogdemyndigheten ansöka att den bötfällde skall försättas i konkurs. Understiger fordringen femhundra kronor, får ansökan dock göras endast om synnerliga skäl föreligger.

Ackordsförslag som rör böter får antas av länsstyrelsen under samma villkor som enligt 62 § uppbördslagen (1953: 272) gäller i fråga om ackordsförslag rörande skatt.

Mot kronofogdemyndighets beslut i fråga om konkursansökan eller länsstyrelsens beslut angående ackordsförslag får talan ej föras.

Indrivningshinder

11 § Har böterna bortfallit eller föreligger eljest laga hinder mot verkställighet, avkortas böterna.

Möter annat hinder mot indrivning av böterna, får de avskrivas. Avskrivning medför ej ändring i betalningsskyldigheten.

Fråga om avkortning och avskrivning prövas av länsstyrelsen enligt de närmare föreskrifter som regeringen meddelar.

12 § Skulle indrivning av böter vara till synnerligt men för den bötfällde eller någon som är beroende av honom för sin försörjning, kan kronofogdemyndigheten förordna att vidare verkställighet ej skall äga rum. Sådant förordnande får ej meddelas, om det är påkallat från allmän synpunkt att indrivningen fortgår.

13 § Mot kronofogdemyndighets förordnande enligt 12 § får åklagaren i den ort där den bötfällde finns föra talan genom besvär hos tingsrätten i samma ort. Besvärshandling skall ha kommit in till rätten inom tre veckor från den dag då åklagaren fick del av beslutet. I ärendet äger lagen (1946: 807) om handläggning av domstolsärenden motsvarande tillämpning. Därvid skall i fråga om besvärshandlingen gälla vad som i den lagen sägs om ansökan och skall vid annan handläggning än som sägs i 3 eller 4 § samma lag rätten bestå av en lagfaren domare och nämnd.

Mot kronofogdemyndighets beslut att icke meddela förordnande enligt 12 § får talan ej föras. Den bötfällde får dock begära prövning av beslutet i samband med klagan över utmätning eller införsel.

14 § Om förvandlingsstraff för obetalda böter föreskrivs i lagen (1964: 168) om förvandling av böter.

Har beslut om förvandlingsstraff meddelats, får böter ej indrivas. Sedan verkställighet av förvandlingsstraffet påbörjats, får ej heller betalning för böterna mottas.

Övergångsbestämmelser

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 1979.
2. Förekommer i lag eller annan författning hänvisning till föreskrift som har ersatts genom bestämmelse i denna lag, tillämpas i stället den nya bestämmelsen.

2 Förslag till

Lag om ändring i brottsbalken

Härigenom föreskrivs att 25 kap. 7 § och 35 kap. 7 § brottsbalken skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

25 kap.

7 §

Om indrivning av böter är särskilt stadgat.

Böter som ej gäldas skola, om ej annat är föreskrivet, förvandlas till fängelse i lägst tio och högst nittio dagar i enlighet med vad därom är särskilt stadgat.

Om uppbörd och indrivning av böter finnes bestämmelser i bötesverkställighetslagen (1979: 000).

Böter som icke betalas skola, om icke annat är föreskrivet, förvandlas till fängelse i lägst tio och högst nittio dagar enligt bestämmelser därom i lagen (1964: 168) om förvandling av böter.

35 kap.

7 §

Ådömda böter bortfalla när tre år förflutit från det domen vann laga kraft, om ej dessförinnan ansökan om böternas förvandling delgivits den dömde. Om bortfallande av böter sedan sådan ansökan delgivits samt av ålagt förvandlingsstraff är särskilt stadgat.

Ådömda böter bortfalla när fem år förflutit från det domen vann laga kraft, om ej dessförinnan ansökan om böternas förvandling delgivits den dömde. Om bortfallande av böter sedan sådan ansökan delgivits samt av ålagt förvandlingsstraff är särskilt stadgat.

Dör den dömde, bortfalla ådömda böter. Har under den dömdes livstid domen vunnit laga kraft och till gäldande av böterna lös egendom tagits i mät eller satts i allmänt förvar, skola dock böterna utgå av den egendomen.

Vad nu sagts om böter gäller även utdömt vite.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1979. Bötesstraff som har ålagts före lagens ikraftträdande preskriberas enligt äldre bestämmelser.

3 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1964: 168) om verkställighet av bötesstraff

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1964: 168) om verkställighet av bötesstraff

*dels att 1—3 §§ och 5—7 §§ skall upphöra att gälla,
dels att rubriken närmast före 1 § skall utgå,
dels att rubriken till lagen skall ha nedan angivna lydelse.*

Lag om förvandling av böter

Övergångsbestämmelser

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 1979.
2. Förekommer i lag eller annan författning hänvisning till föreskrift som har ersatts genom bestämmelse i denna lag, tillämpas i stället den nya bestämmelsen.

4 Förslag till

Lag om ändring i utsökningslagen (1877: 31 s. 1)

Härigenom föreskrivs att 52 § utsökningslagen (1877: 31 s. 1) skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Har i tvistemål någon fällts till böter eller vite, må ej beslutet verkställas förrän det vunnit laga kraft; *i fråga om hovrätts icke lagakraftvunna beslut skall dock vad i 39 och 40 §§ är stadgat om hovrätts dom i tillämpliga delar lända till efterrättelse.* Vad nu sagts gäller även beträffande utslag i utsökningsmål, varigenom någon fällts till böter eller vite.

Huru beslut angående fördelning av köpeskilling för utmätt egendom går i verkställighet, därom skils i 6 kap.

Föreslagen lydelse

52 §¹

Har i tvistemål någon fällts till böter eller vite, må ej beslutet verkställas förrän det vunnit laga kraft. Vad nu sagts gäller även beträffande utslag i utsökningsmål, varigenom någon fällts till böter eller vite.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1979.

Vad som föreskrivs i denna lag inverkar ej på giltigheten av åtgärd som har vidtagits före lagens ikraftträdande.

¹ Senaste lydelse 1971: 495.

5 Förslag till

Lag om ändring i konkurslagen (1921: 225)

Härigenom föreskrivs att 138 § konkurslagen (1921: 225) skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

138 §¹

För fordringar, som ej utgå med förmånsrätt, skall, om ränta är utfäst eller eljest lagligen äger rum, ränteberäkning mellan borgenärerna inbördes upphöra från den dag, då beslutet om konkurs meddelades; dock skall ränta beräknas till den dag, från vilken tiden för klander mot utdelningsförslag, vari sådan fordran upptagits, är att räkna, där boet förslår till gäldande av mer än kapitalbeloppet av alla bevakade fordringar *utom sådana som avses i 19 § förmånsrättslagen (1970: 979)*, och skall i sådant fall å fordran, för vilken ränta ej är utfäst eller eljest lagligen äger rum, ränta beräknas enligt 5 § räntelagen (1975: 635) från den dag, då nämnda beslut meddelades, till den dag, från vilken klandertid såsom nyss är sagt skall räknas.

För fordringar, som ej utgå med förmånsrätt, skall, om ränta är utfäst eller eljest lagligen äger rum, ränteberäkning mellan borgenärerna inbördes upphöra från den dag, då beslutet om konkurs meddelades; dock skall ränta beräknas till den dag, från vilken tiden för klander mot utdelningsförslag, vari sådan fordran upptagits, är att räkna, där boet förslår till gäldande av mer än kapitalbeloppet av alla bevakade fordringar, och skall i sådant fall å fordran, för vilken ränta ej är utfäst eller eljest lagligen äger rum, ränta beräknas enligt 5 § räntelagen (1975: 635) från den dag, då nämnda beslut meddelades, till den dag, från vilken klandertid såsom nyss är sagt skall räknas.

Å fordran, som utgår med förmånsrätt, skall, om ränta är utfäst eller eljest lagligen äger rum, beräknas ränta till den dag, från vilken tiden för klander mot utdelningsförslag, vari fordringen upptagits är att räkna, där borgenären ej enligt 143 § därförinnan uppburit betalning. Löper fordran, varom nu är fråga, ej med ränta, varde ändock ränta enligt 5 § räntelagen därå beräknad från den dag, då beslutet om konkurs meddelades.

Utgår fordran, som icke löper med ränta före förfallodagen, icke fullt eller med förmånsrätt och var fordringen icke förfallen den dag, då beslutet om konkurs meddelades, skall utdelning för fordringen beräknas å det belopp, som efter en räntefot av fem för hundra om året utgör sådan fordrans värde å samma dag. För fordran, som nyss sagts och som utgår fullt eller med förmånsrätt, skall, där fordringen icke var förfallen den dag, från vilken tiden för klander mot utdelningsförslag, vari fordringen upptagits, är att räkna, utdelning beräknas å det belopp, som efter nyss angivna grund utgör fordringens värde sistnämnda dag; har för sådan fordran betalning jämlikt 143 § tidigare uppburits och var

¹ Senaste lydelse 1975: 646.

fordringen icke då förfallen, skall utdelningen beräknas efter fordringens värde å betalningsdagen.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1979.

Om gäldenär försatts i konkurs på grund av ansökan som gjorts förelagens ikraftträdande, gäller äldre bestämmelser.

6 Förslag till

Lag om ändring i införsellagen (1968: 621)

Härigenom föreskrivs att 1, 7, 15, 17 och 22 §§ införsellagen (1968: 621) skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §

Införsel får äga rum för följande grupper av fordringar, nämligen

1. underhållsbidrag enligt giftermålsbalken eller föräldrabalken,
2. bidrag, som tillkommer kommun för omhändertaget barn enligt 72 § andra stycket barnavårdslagen den 29 april 1960 (nr 97) eller till hjälptagares försörjning enligt 40 § lagen den 4 januari 1956 (nr 2) om socialhjälp,

3. skatter och allmänna avgifter i fall som särskilt föreskrives,

3. skatter och allmänna avgifter i fall som särskilt föreskrives *samt böter och viten.*

4. böter och viten.

7 §

Införsel för skatter och allmänna avgifter samt för böter och viten får äga rum så snart förutsättningar för indrivning föreligger. *Beträffande böter eller viten som ålagts genom hovrätts dom får dock, innan domen vunnit laga kraft, införsel ej ske i annat fall än då domen avser disciplinbot.*

Införsel för skatter och allmänna avgifter samt för böter och viten får äga rum så snart förutsättningar för indrivning föreligger.

15 §¹

Är fråga om införsel för olika slags fordringar, har de gruppvis företräde i den ordning vari de upptagits i 1 §.

Vid samtidig införsel för två eller flera underhållsberättigade fördelas innehållet belopp efter de löpande bidragens storlek. Om mera innehållits än som svarar mot de löpande bidragen, har bidrag som stått ut längre företräde vid fördelningen av det överskjutande beloppet.

Delbetalning, som inflyter på viss underhållsberättigads fordran, avräknas i första hand på det belopp som stått ut längst och alltjämt kan uttagas genom införsel.

¹ Senaste lydelse 1976: 624.

Nuvarande lydelse

Av fordringar som avses i 1 § 2—4 har *inom varje grupp* vad som stått ute längst företräde.

Föreslagen lydelse

Av fordringar som avses i 1 § 2 har vad som stått ute längst företräde.

17 §

Införsel går före utmätning. Införsel för fordran som avses i 1 § 4 skall dock ändras eller hävas, om utmätning därigenom kan äga rum för *annan fordran*.

Införsel går före utmätning. Införsel för fordran som avses i 1 § 3 skall dock ändras eller hävas, om utmätning därigenom kan äga rum för *sådan fordran för vilken utmätning av innestående avlöning enligt 67 b § 4 utsökningslagen (1877: 31 s. 1) må utan gäldenärens medgivande tillämpas sammanlagt sex månader under ett kalenderår*.

Har införsel för viss fordran beviljats i pension, livränta eller vederlagsfordran som avses i 2 § 3 och blir därefter rättigheten som sådan utmätt för annan fordran, har införselfordringen företräde till betalning ur vad som inflyter till följd av utmätningen. I fråga om fordran som avses i 1 § 1 eller 2 gäller vad som nu sagts bidragsbelopp som förfallit när utmätningen är fullbordad eller förfaller näst därefter.

Belopp som innehållits enligt denna lag får ej utmätas för annan gäldenärens skuld.

22 §

Arbetar gäldenären i annans förvärvsverksamhet utan lön eller mot uppenbart för låg ersättning och kan till följd därav *fordran som avses i 1 § 1 eller 2 ej uttagas genom införsel*, får utmätningssmannen ålägga arbetsgivaren att, för tid efter det beslut därom meddelats och till dess annat förordnas, till utmätningssmannen utge så mycket som kunnat uttagas genom införsel om skälig lön utgått för arbetet. Innan beslut meddelas skall såväl gäldenären som arbetsgivaren få tillfälle att yttra sig.

Arbetar gäldenären i annans förvärvsverksamhet utan lön eller mot uppenbart för låg ersättning och kan till följd därav *införsel ej ske*, får utmätningssmannen ålägga arbetsgivaren att, för tid efter det beslut därom meddelats och till dess annat förordnas, till utmätningssmannen utge så mycket som kunnat uttagas genom införsel om skälig lön utgått för arbetet. Innan beslut meddelas skall såväl gäldenären som arbetsgivaren få tillfälle att yttra sig.

Det som sålunda utges skall räknas som genom införsel innehållen lön. Underlåter arbetsgivaren att utge belopp som bestämts genom beslutet äger 20 § motsvarande tillämpning.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1979.

7 Förslag till

Lag om ändring i förmånsrättslagen (1970: 979)

Härigenom föreskrivs i fråga om förmånsrättslagen (1970: 979)¹

dels att 19 § skall upphöra att gälla,

dels att 18 § skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

18 §

Fordringar som ej är förenade med förmånsrätt har inbördes lika rätt *med de undantag som anges i 19 §.*

Fordringar som ej är förenade med förmånsrätt har inbördes lika rätt.

Har fordran särskild förmånsrätt i viss egendom men förslår ej egendomen för att infria fordringen, behandlas återstoden av denna som fordran utan förmånsrätt.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1979.

Om gäldenär försatts i konkurs på grund av ansökan som gjorts före lagens ikraftträdande, gäller äldre bestämmelser.

8 Förslag till

Lag om ändring i uppbördslagen (1953: 272)

Härigenom föreskrivs att 68 § 5 mom. uppbördslagen (1953: 272)² skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

68 §

5 mom. Vad i 3 och 4 mom. sägs äger motsvarande tillämpning, då den som är berättigad att återbekomma skatt har att erlagga sjömansskatt eller bevillningsavgift för särskilda förmåner och rättigheter eller kupongskatt.

5 mom. Vad i 3 och 4 mom. sägs äger motsvarande tillämpning, då den som är berättigad att återbekomma skatt har att erlagga sjömansskatt eller bevillningsavgift för särskilda förmåner och rättigheter eller kupongskatt. *Om tillämpning av 4 mom. vid indrivning av böter, viten och belopp som förklarats förverkat, är föreskrivet i bötesverkställighetslagen (1979: 000).*

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1979.

¹ Lagen omtryckt 1975: 1248.

² Lagen omtryckt 1972: 75.

JUSTITIEDEPARTEMENTET

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1978-11-02

Närvarande: statsministern Ullsten, ordförande, statsråden Sven Romanus, Mundebo, Wikström, Friggebo, Wirtén, Huss, Rodhe, Wahlberg, Hansson, Enlund, Lindahl, Winther, De Geer, Blix, Cars, Gabriel Romanus, Tham, Bondestam

Föredragande: statsrådet Sven Romanus

Proposition med förslag till lag om bötesverkställighet m. m.

1 Inledning

Reglerna om verkställighet av bötesstraff har utan några mera genomgripande ändringar gällt sedan år 1937. De innebär att böterna avkrävs den dömden i första hand genom anmaning till honom att frivilligt betala och i andra hand genom exekutiva tvångsåtgärder. Inflyter inte bötesbeloppet, skall bötesstraffet i princip förvandlas till fängelse. Den nu beskrivna ordningen tillämpas också beträffande viten.

Våren 1977 föreslog regeringen på min föredragning nya bötesverkställighetsregler (prop. 1976/77: 104). Till grund för förslaget låg förvandlingsstraffutredningens betänkande (SOU 1975: 55) Bötesverkställighet. I fråga om innehållet i gällande rätt, utredningsförslaget, remissyttrandena, lagrådets yttrande och regeringsförslaget hänvisas till propositionen. Här skall endast nämnas att propositionen — som av skäl vilka jag återkommer till i det följande avslogs av riksdagen — innebar att förvandlingsstraffet för böter och viten skulle avskaffas. För att motverka att reformen ledde till en lägre betalningsfrekvens föreslogs en ny bötesverkställighetslag som bl. a. innebar att böter och viten vid konkurs och vissa andra exekutiva åtgärder skulle få en bättre ställning än f. n. Som ledande princip skulle gälla att böter och viten skulle jämföras med skatter och därmed likställda offentligt rättsliga fordringar.

Vidare föreslogs att det uppbördssystem, som har tillkommit inom ramen för ordningsbots- och strafföreläggandesystemen, skulle utvidgas till att omfatta även böter som utdömts av allmän domstol. Förslaget innebar att den bötfällde skulle ges tillfälle att frivilligt betala böterna redan i samband med att tingsrättens dom meddelas.

För att förebygga uppkomsten av en s. k. bötesimmun grupp föreslogs

en ny bestämmelse i brottsbalken (BrB) om straffskärpning i vissa särskilda fall. Enligt bestämmelsen skulle den som under viss tid dömts till flera bötesstraff men visat försummelse vid deras betalning kunna dömas till fängelse om han begick nytt brott trots att det nya brottet i och för sig är sådant att endast böter ingår i straffskalan. Sådan straffskärpning skulle dock få ske bara när ett nytt bötesstraff framstod som uppenbart otillräckligt från individual- eller allmänpreventiv synpunkt.

I sitt av riksdagen godtagna betänkande (JuU 1977/78: 25) konstaterade justitieutskottet i fråga om avskaffande av förvandlingsstraffet att det i kampen mot brottsligheten är utomordentligt angeläget att bötesstraffets effektivitet upprätthålls. Hotet om förvandlingsstraff vid bristande betalning brukar allmänt anses medverka till att bötesstraffet får önskvärd effektivitet. Förvandlingsstraffet anses bidra till att vidmakthålla en generellt sett god betalningsmoral beträffande böteskulder och motverkar uppkomsten av en bötesimmun grupp.

Även om den nuvarande ordningen sålunda innebär betydande fördelar är den enligt utskottet också behäftad med åtskilliga nackdelar. En sådan av principiellt viktig natur är att förvandlingssystemet har ett utpräglat inslag av personalexekution och av bestraffning av betalningsförsummelse. En annan olägenhet är att brottslighet, vilken bedömts inte vara så grov att den bort föranleda fängelse, på grund av reglerna om bötesförvandling ändock kan leda till frihetsberövande. Från kriminalpolitisk synpunkt anses det vidare vara en påtaglig nackdel att beslutet om förvandlingsstraff kommer flera år efter det att brottet begicks. Vidare får det anses stötande att, enligt vad företagna undersökningar visat, ålagda förvandlingsstraff, främst de ovillkorliga men även de villkorliga, företrädesvis drabbar ett socialt sett utpräglat svagt klientel, som oftast är i behov av direkt stöd från samhällets sida.

Utskottet anslöt sig därför till min i propositionen uttryckta uppfattning att nackdelarna med förvandlingsstraffet i dess nuvarande utformning väger över fördelarna. Den nuvarande ordningen borde därför inte behållas.

I syfte att begränsa nackdelarna med förvandlingsstraffets avskaffande föreslog jag — som jag nyss nämnt — i propositionen en kompensation efter två linjer. Dels föreslog jag införande i BrB av en ny bestämmelse om straffskärpning i vissa fall. Dels föreslog jag en effektivisering av bötesverkställigheten.

Beträffande den föreslagna straffskärpningsregeln anförde utskottet kritik. Bestämmelsen, som var avsedd att förhindra uppkomsten av en bötesimmun grupp, skulle enligt utskottets mening inte träffa alla personer som i detta sammanhang var av intresse; för regelns tillämpning fordrades att den bötesförsumlige lagfördes för ny brottslighet. Personer som i övrigt motsvarade beskrivningen i den föreslagna regeln skulle alltså komma att undslippa vidare åtgärder, om de under föreskriven tid-

rymd avhöll sig från att begå brott eller undgick lagföring vid domstol för nya brott. Detsamma skulle också gälla vid förnyad lagföring om blott antalet bötesdomar stannade vid två. Utskottet menade vidare att straffskärpningsregeln utformats på ett sätt som innebar en påtaglig risk för att det socialt sett utpräglad svaga klientel som i dag drabbas av förvandlingsstraff också skulle drabbas av den nya regeln. Utskottet menade därför att den i samband med en reformering av bötesverkställigheten erforderliga straffrättsliga regleringen borde utformas på ett annat sätt än som skett i propositionen och angav vissa riktlinjer härför.

Jag avser att senare denna dag hemställa om regeringens bemyndigande att tillkalla en kommitté med uppgift att utforma regler om straffrättslig kompensation för bortfallet av förvandlingsstraffet. Jag vill här endast nämna att den tänkta kommittén bör bedriva sitt arbete med sikte på att skapa ett system som utan att drabba de socialt utslagna grupper som samhället stöder i andra sammanhang riktar sig mot de bötesgäldenärer som genom olika manövrer gör sig oåtkomliga för exekution. I utredningsuppdraget bör också ingå att pröva frågan om påföljdsförändring när det gäller viten och en allmän översyn av vitesinstitutet.

Propositionens förslag om en effektivisering av bötesverkställigheten fick ett mera gynnsamt mottagande. Lagutskottet, som bereddes tillfälle att yttra sig i ärendet, erinrade emellertid om arbetet på en ny utsökningsbalk (SOU 1973: 22). Mot bakgrund av detta arbete kunde det enligt utskottet sättas i fråga om det var lämpligt att nu anta ändringar i gällande regler om bötesindrivning. Enligt utskottets mening måste det emellertid anses riktigt att frågan om effektivare bötesindrivning kom under bedömning i samband med frågan om förvandlingsstraffets avskaffande.

Lagutskottet anförde vidare att förslaget till en effektivare bötesverkställighet skulle innebära att vanliga fordringsägares möjlighet att erhålla betalning av den bötfällda skulle minska. En sådan effekt av förslaget ingav i och för sig betänkligheter. Utskottet ansåg likväl att de skäl som i propositionen anförts för att göra verkställigheten av bötesstraffet effektivare var så starka att de negativa effekter som förslaget för med sig för de vanliga fordringsägarna fick accepteras. Utskottet tillstyrkte därför förslaget att ge bötes- och vitesfordringar en bättre förmånsrätt än de f.n. har.

Justitieutskottet noterade beträffande lagförslagen på de exekutionsrättsliga och närliggande områden att flertalet av dem skulle komma att medföra endast måttliga förbättringar från effektivitetssynpunkt. Enligt utskottets mening var det dock angeläget att man eftersträva de fördelar på indrivningsstadiet, framför allt om effekten av förvandlingsshotet bortföll. Utskottet hade i likhet med lagutskottet i dess yttrande, i princip inga invändningar mot de i nu berört hänseende framlagda förslagen.

Några principiella invändningar gjordes således inte mot förslagen rörande effektivisering av bötesverkställigheten. Som jag nyss nämnt menade emellertid justitieutskottet att den i samband med en reformering av bötesverkställigheten erforderliga straffrättsliga regleringen borde utredas på nytt. Vid angivna förhållanden borde enligt utskottet i ärendet företas en förnyad översyn med sikte på ett nytt förslag till riksdagen när det gäller bötesverkställigheten. I avvaktan på ett sådant förslag borde den nuvarande ordningen kunna bibehållas. Riksdagen beslöt bifalla utskottets hemställan om avslag på propositionen i dess helhet.

För egen del vill jag understryka att det råder en bred politisk enighet om att nackdelarna med förvandlingsstraffet i dess nuvarande utformning väger över fördelarna. Särskilt det förhållandet att ålagda förvandlingsstraff företrädesvis drabbar ett socialt sett utpräglat svagt klientel som oftast är i behov av direkt stöd från samhällets sida motiverar enligt min mening att nya regler kommer i tillämpning så fort som möjligt. Det av riksdagen begärda utredningsarbetet bör därför bedrivas skyndsamt. Även om kommittén därvid bör vara oförhindrad att först behandla frågan om ersättningsstraff för böter och viten med sikte på att delbetänkande härom och därefter i en andra etapp ta upp vitesinstitutet i dess helhet till granskning, finns det risk att den nuvarande bötesförvandlingen består ännu flera år. Arbetet försenas också om kommittén på nytt skall pröva de regler angående bötesverkställigheten m. m. som måste knytas till förvandlingsstraffets försvinnande. Det är således uppenbart att utredningsarbetet kan bedrivas mera skyndsamt, om kommittén kan koncentrera sina insatser till den straffrättsliga regleringen.

De förslag rörande bötesverkställighet m. m. som presenterats i 1977 års proposition var resultatet av flera års utredningsarbete, en omfattande remissbehandling och en lagrådsgranskning. Från samhällssynpunkt vore det givetvis av värde om det resultatet, som vunnit riksdagens principiella anslutning, kunde föras ut i praktisk tillämpning så snart som möjligt.

I detta sammanhang vill jag påpeka att den principiella likställdhet mellan skatter och böter på vilken förslagen i 1977 års proposition vilar öppnar möjlighet till rationaliseringsvinster hos kronofogdemyndigheterna. Detsamma gäller förslaget om ett utvidgat uppbördsförfarande. När det gäller detta förslag kan vinsten emellertid sköras först efter ytterligare systemtekniska utredningar. Det är angeläget att dessa utredningar, som bör ske först efter riksdagens godkännande av förslaget, snarast möjligt kommer till stånd.

Bötesverkställigheten är i dag krånglig för den enskilde. I 1977 års proposition föreslogs att den bötfällde skulle beredas tillfälle att betala tingsrättsböter m. m. på samma enkla sätt som i dag gäller för ordningsbets- och strafföreläggande. Det är enligt min mening angeläget att alla möjligheter till avbyråkratisering noga tas till vara.

Jag vill i detta sammanhang också peka på förslaget i 1977 års proposition att ge kronofogdemyndigheten möjlighet att förordna att vidare verkställighet inte skall äga rum om indrivning av böter skulle vara till synnerligt men för den bötfällda eller någon som är beroende av honom för sin försörjning. Förslaget skulle leda till enklare former för handläggning av dessa frågor än enligt gällande rätt. Ett omedelbart genomförande av detta förslag är vidare ägnat att till en del minska den olägenhet med förvandlingsstraffet som ligger däri, att förfarande om förvandling nu ofta inleds mot personer med utpräglat svag social ställning och i fall där vidare åtgärder inte framstår som påkallade från allmän synpunkt.

Tidigare i år har regeringen till lagrådet remitterat förslag till en ny utsökningsbalk, som skall ersätta den nuvarande delvis mycket ålderdomliga lagstiftningen på utsökningsrättens område. Jag räknar med att en proposition i ämnet skall kunna föreläggas riksdagen under år 1979. En ny utsökningsbalk torde emellertid kunna träda i kraft tidigast år 1981. Det bör understrykas att sambandet mellan utsökningsbalken och den nu aktuella lagstiftningen angående bötesverkställighet inte är sådant att det finns anledning att dröja med sistnämnda reform. Medan utsökningsbalken behandlar endast den exekutiva verkställigheten, främst utmätning och införsel, skall en ny bötesverkställighetslagstiftning i första hand reglera den utomexekutiva verkställigheten, dvs. indrivning i allmänhet samt uppbörd. Det förhållandet att vissa önskvärda ändringar i fråga om införsel för böter och viten senare påkallar några mindre jämkningar i det remitterade förslaget till utsökningsbalk ändrar inte vad nyss har sagts. Det kan också sägas att då utsökningslagstiftningen nu är föremål för en gencmgripande revision — som inleddes i början av 1960-talet och som hittills har föranlett flera partiella reformer — det är angeläget att också andra regler om indrivning av böter och vad som har samband därmed snarast moderniseras.

Mina nu berörda överväganden har lett mig till uppfattningen att riksdagen bör föreläggas förslag till ny bötesverkställighetslagstiftning utan hinder av att den straffrättsliga reglering, som måste till för att bötesförvandlingsstraffet skall kunna avskaffas, först utreds ytterligare.

2 Ny bötesverkställighetslagstiftning

2.1 Allmänna synpunkter

Vid det reformarbete på det exekutionsrättsliga området som har bedrivits under de senaste två decennierna har man eftersträvat att göra regleringen sådan att den exekutiva verksamheten blir så effektiv som är möjligt samtidigt som gäldenärerna inte skall bli alltför hårt utsatta. Några väsentliga skärpningar gentemot bötesgäldenärerna kan därför inte komma under övervägande i nu förevarande sammanhang. Man får

sålunda acceptera att möjligheterna att genom författningsändringar få fram nya tillgångar för verkställighet av bötesstraff är begränsade.

Vad gäller möjligheten att i övrigt få ett större utbyte av bötesindrivningsverksamheten vill jag framhålla att ett förbättrat resultat kan förväntas, om arbetet kan drivas enligt mera praktiska och ändamålsenliga rutiner än som hittills kunnat tillämpas. En fördel är om bötesindrivningsarbetet får bedrivas enligt väsentligen samma regler som gäller skatteindrivningen. Den dagen förvandlingssystemet avskaffas kommer detta att möjliggöra förenklade rutiner genom bortfallet av de särskilda och ganska tyngande arbetsmoment som föranletts av detta.

Den viktigaste möjligheten att förbättra indrivningsresultatet för böternas del torde dock vara att allmänt förbättra deras ställning i förhållande till andra slag av fordringar. En sådan förbättring måste emellertid ske på bekostnad av de andra fordringarna, såväl enskilda som allmänna, eftersom det i exekutionssammanhang i så fall för deras del i motsvarande mån kommer att finnas mindre tillgångar att ta i anspråk. Intresset att förbättra effektiviteten i bötesverkställigheten gör dock en sådan förändring befogad. Härtill kommer att böternas merendels dåliga ställning enligt gällande rätt väsentligen har betingats av att förvandlingssystemet har kunnat åberopas som skäl att ge bötesfordringen en mindre gynnsam position när den konkurrerat med andra fordringar. Som framgått av avsnitt 1 måste utgångspunkten i detta lagstiftningsärende vara att förvandlingsstraffet i sin nuvarande utformning på sikt skall bort. Med hänsyn härtill bör det inte möta några betänkligheter att redan nu pröva frågan om en förbättrad förmånsställning för böter utan hinder av att beslutet om förvandlingsstraffets avskaffande dröjer ännu en tid.

Vad gäller själva indrivningsförfarandet vill jag särskilt peka på tre möjligheter till förbättringar. Den första avser möjligheten att åstadkomma förlängd verkställighetstid för vissa fall. Den andra är att införa möjlighet att använda konkursansökan som yttersta påtryckningsmedel gentemot bötesgäldenärer. Den tredje är att slopa de för bötesindrivning gällande särskilda reglerna om att viss egendom skall undantas från utmätning (beneficium) och låta enbart de allmänna reglerna i sådant hänseende gälla.

Jag kommer i det följande att behandla dessa tre möjligheter närmare och kommer dessutom att ta upp fråga om ytterligare åtgärder som är ägnade att stärka bötesindrivningens effektivitet. Ett gemensamt spörsmål för flera av de behandlade åtgärderna är det förut nämnda intresset att få likartade regler i fråga om bötesindrivning och skatteindrivning. Detta intresse att kunna samordna indrivningsformerna är så framträdande att det bör sätta sin prägel på inte bara reglerna om förfarandet utan i någon mån också på regler av materiell innebörd, såsom beträffande förmånsrätt, s. k. kvittning, avskrivningsgrunder och ackordsmöjligheter.

Beträffande flertalet av de ändringar som jag kommer att föreslå i det

följande kan måhända allmänt sägas att de var för sig kanske inte kommer att medföra några större fördelar från effektivitetssynpunkt. Med hänsyn till intresset av att stärka böternas ställning i påföljdssystemet anser jag det emellertid befogat att föra fram förslag även på punkter där det är ganska måttliga förbättringar som står att vinna. Det gäller sålunda att ta tillvara alla möjligheter till ett gynnsamt helhetsresultat.

Jag vill emellertid i detta sammanhang betona att det inte uteslutande är effektiviseringssträvandena som skall tillgodoses när man överväger nya bötesverkställighetsregler. Nu gällande rätt har i 5 § lagen (1964: 168) om verkställighet av bötesstraff (BöVL) en regel om avbrytande av verkställigheten när särskilt starka sociala skäl talar mot att böter tas ut. Regelns tillämpningsområde har dock gjorts tämligen snävt och dess praktiska värde har blivit begränsat. De allmänna grunderna för denna bestämmelse är dock alltså bärande, och den bör därför få viss motsvarighet i en ny lagstiftning.

Slutligen vill jag nämna att det i det följande i regel endast finns anledning att tala om böter, eftersom vitet i allt väsentligt är likställt med böter. I viss utsträckning gäller detsamma i fråga om sådan särskild rättsverkan av brott som innefattar betalningsskyldighet. Beträffande dessa samhällets fordringar finns det emellertid vissa särregler som medför att de ibland behöver beröras särskilt. Som teknisk term för sistnämnda typ av fordran används i fortsättningen "rättsverkansbelopp".

2.2 Utformningen av de nya reglerna

Enligt 9 § förmånsrättslagen (1970: 979) gäller bl. a. att utmätning för flera fordringar på en gång ger lika rätt. Däremot skall böter, viten och fordran på grund av förverkande eller annan särskild rättsverkan av brott enligt 19 § samma lag gå efter andra fordringar vid konkurs. Vidare har enligt 1 och 15 §§ införsellagen (1968: 621) skatter och allmänna avgifter vid införsel företräde framför böter och viten. Det kan nämnas att rättsverkansbelopp inte omfattas av införsellagen.

Förvandlingsstraffutredningen har föreslagit att bötesfordringar skall jämföras med skattefordringar inte endast vid gemensam utmätning utan även vid konkurs och införsel. Vid konkurs föreslås bötesfordringarna därvid bli jämförda med oprioriterade skattefordringar. Utredningens förslag i denna del har föranlett viss remisskritik. SACO/SR har sålunda avstyrkt förslaget. Organisationen anser att bötesfordran fortfarande bör vara efterställd övriga fordringar i konkurs. En konsekvens av efterställdheten i konkurs bör vidare vara att bötesfordran vid gemensam utmätning tillsammans med annan fordran får vika för den andra fordringen. Enligt organisationens mening bör fiskala intressen inte få tillmätas någon avgörande roll vid indrivning av bötesfordringar i konkurrens med andra fordringar. Bötesstraffet bör ses uteslutande som en kriminalpolitisk sanktion som riktar sig mot det överskott utöver benefitet

som den dömde har eller kan komma att skaffa sig sedan hans övriga vid exekutionen aktuella skulder är betalda. Sveriges advokatsamfund har avstyrkt att viten på belopp över 2 000 kr. vid införsel jämställs med böter. Om möjligheten att utsätta vite i form av fängelse genomförs, bör det enligt samfundets mening övervägas huruvida inte regeln i 9 § förmånsrättslagen att utmätning för flera fordringar på en gång ger lika rätt bör ändras så att vitesfordringar överstigande 2 000 kr. undantas. I konsekvens med vad som sagts beträffande införsel och utmätning har samfundet avstyrkt förslaget att viten, i varje fall viten över 2 000 kr. i konkurs jämställs med övriga oprioriterade fordringar. Samfundet har också avstyrkt utredningens förslag att förbättra bötesfordringarnas ställning i konkurs. Även om den bötfällda konkursgäldenären måhända betraktar sig själv som delvis betalande, skulle bötesstraffet på detta sätta drabba borgenärerna i större eller mindre omfattning.

Den i 19 § förmånsrättslagen intagna regeln som innebär att böter vid konkurs är efterställda andra fordringar utan förmånsrätt är delvis betingad av förvandlingssystemet. Som jag nämnt är utgångspunkten i detta lagstiftningsärende att förvandlingsstraffet i sin nuvarande utformning kommer att försvinna. Det finns därför anledning att redan nu pröva om den angivna förmånsrättsordningen bör bevaras om förvandlingsstraffet slopas. Frågan är därvid om tillräckliga skäl i övrigt kan motivera att nuvarande regel bibehålls.

Den omständigheten att bötesstraffet är avsett att träffa bara den dömde men inte hans borgenärer utgör inte något avgörande hinder mot att bötesfordringarnas ställning förbättras. Från statsverkets och konkurrerande borgenärs sida finns det inte någon egentlig anledning att betrakta bötesfordringen på annat sätt än vilken fordan som helst som tillkommer statsverket. I lagstiftningen har man också i betydelsefulla hänseenden tagit konsekvensen härav. Förmånsrättsförhållandet vid samtidig utmätning, som nyss nämndes, utgör ett exempel på att man har låtit bötesfordran konkurrera med andra fordringar på lika villkor. Bötesfordringens straffrättsliga karaktär har därvid inte ansetts lägga hinder i vägen. Ett annat exempel utgör på sitt sätt införsellagen. Enligt införsellagen har sålunda bötesfordringar företräde framför fordringar i allmänhet. Införsel för böter viker dock för löneutmätning (17 § första stycket införsellagen). Löneutmätning får emellertid inte pågå längre tid än tre månader och i vissa fall sex månader per kalenderår, om inte gäldenären medger annat, 67 b § 4 utsökningslagen (1877: 31 s. 1. UL).

Ytterligare ett viktigt exempel gäller just vid konkurs, nämligen när utmätning för bötesfordringen skett dessförinnan. Då får bötesfordringen särskild förmånsrätt enligt 8 § förmånsrättslagen. I nu angivna sammanhang har alltså bötesfordringens straffrättsliga karaktär inte ansetts motivera att fordringen skulle stå tillbaka för andra fordringar. Som utredningen har anfört är det därför svårt att inse varför man på

andra områden än de nu nämnda skulle anlägga ett avvikande synsätt, och anse bötesfordringens "särskilda" karkatär motivera att den ges sämre ställning än fordringar i allmänhet. Därtill kommer att om man betraktar spørgsmålet ur den bötfälldes synvinkel så torde han allmänt anse att det är hans egendom som delas, och att den naturliga inställningen hos en konkursgäldenär därför torde vara att, i den mån genom konkursen böter och andra fordringar blir till åtminstone någon del betalda, det i realiteten är han själv som är den betalande. I likhet med utredningen anser jag det från kriminapolitisk synpunkt också vara av värde om den bötfällda även i konkurssammanhang får erfara att bötesstraffet leder till viss verkställighet.

Med hänsyn till de anförda synpunkterna och vikten av att bötesverkställigheten effektiviseras ansluter jag mig till utredningens uppfattning, att bötesfordringarnas förmånsrättställning bör förbättras så att likställighet i princip sker med skattefordringar. Som konkurslagskommittén (Ju 1971: 06) har anfört i sitt remissyttrande kan visserligen det ekonomiska utbytet av en sådan reform komma att bli förhållandevis litet. Jag har emellertid tidigare betonat att även måttliga förbättringar bör tas tillvara i syfte att söka nå ett gynnsamt helhetsresultat. I motsats till advokatsamfundet anser jag vidare att viten bör komma i åtnjutande av samma förbättringar i indrivningshänseende som böter. Några särskilda skäl till ett motsatt ställningstagande finns enligt min mening inte.

Beträffande företrädesordningen mellan skatter och böter vid införsel grundas skatternas nuvarande företräde i huvudsak på det förhållandet att böterna kan förvandlas till fängelse. Slopas förvandlingssystemet i enlighet med riksdagens principbeslut bör bötes- och skattefordringar som konsekvens härav göras jämställda vid införsel. Ett annat skäl för jämställdhet är det kriminalpolitiska önskemålet att stärka bötesstraffets ställning. Jag biträder därför utredningens förslag i denna del. När det gäller den närmare utformningen av de nya bestämmelserna återkommer jag till denna fråga längre fram.

Som jag tidigare har anfört bör av praktiska skäl en riktlinje vara att bötesfordringarna inte ställs efter skattefordringarna med mindre vägande skäl talar härför. När det gäller samtidiga utmätningar bör bötesfordringar även i fortsättningen konkurrera på lika villkor med fordringar i allmänhet.

I detta sammanhang uppkommer då frågan om böterna och de övriga straffrättsligt grundade fordringar, som omfattas av 19 § förmånsrättslagen och som naturligen bör följa böternas ställning, skall ges endast samma rätt som oprioriterade skatter eller om de skall jämföras med de skattefordringar som omfattas av den allmänna förmånsrätt som åsyftas i 11 § förmånsrättslagen (det s. k. skatteprivilegiet). Utredningen har för sin del funnit att det inte finns anledning att vid konkurs ge böter bättre rätt än den som tillkommer oprioriterade skatter och avgifter,

dvs. att de får omfattas av 18 § förmånsrättslagen. Denna inställning har kritiserats av riksrevisionsverket under remissbehandlingen. Verket anser att om böterna jämföras med de privilegierade skattefordringarna uppnår man i viss grad jämförbarhet i indrivningshänseende mellan företagare och anställda.

Som utredningen har påpekat hänför sig skälen för skatteprivilegiet väsentligen till förhållanden som berör företagare, oftast juridiska personer. Skälen kan därför inte utan vidare återopas för att förbättra böternas ställning i förmånsrättsordningen. Frågan om ekonomiska sanktioner mot juridiska personer har utretts av utredningen (Ju 1973: 11) om en eventuell reformering av det ekonomiska sanktionssystemet inom straffrätten. Den särskilde utredaren har nyligen avgivit betänkandet Företagsböter (Ds Ju 1978: 5). Enligt min mening bör i avvaktan på att ställning tas till denna undersökning böterna få samma rätt som tillkommer oprioriterade skatter och avgifter. De praktiska skäl som jag tidigare har återopat till stöd för att ändra böternas ställning i förmånsrätts-hänseende påkallar inte heller en mer vittgående omreglering än som har föreslagits nu.

När införsel för böter konkurrerar med löneutmätning för annan fordran, gäller enligt 17 § införsellagen att införseln skall ändras eller hävas, om utmätning i lönen därigenom kan äga rum. Eftersom löneutmätning kan avse vilken fordran som helst, innebär bestämmelsen att böterna får vika oavsett karaktären på utmätningsfordringen. Om förvandlingsstraffet avskaffas, ökas som tidigare har nämnts intresset av att böter inte skall ställas efter fordringar i allmänhet. Jag vill också erinra om att möjligheten till införsel har särskild betydelse för bötesindrivningens effektivitet. Dessa förhållanden talar enligt min mening för att böternas ställning enligt 17 § införsellagen bör förbättras. Som förvandlingsstraffutredningen har påpekat finns det dock vissa utmätningsfordringar av kvalificerad beskaffenhet som bör gå före bötesfordringar, även om förvandlingsstraffet avskaffas. Det är fråga om sådana fordringar, för vilka utmätning får tillämpas i sex månader under ett kalenderår i stället för i tre månader som enligt 67 b § 4 UL annars är medgivet. Sådana fordringar är exempelvis ersättning för person- eller egendomsskada på grund av brott och skadeståndsrättsliga underhållsbidrag vid förlust av försörjare (prop. 1968: 130 s. 106). Jag biträder således utredningens förslag till ändring i 17 § införsellagen vilket innebär att utmätning för denna typ av fordringar även i fortsättningen skall ha företräde framför införsel för böter. Dessutom bör de ha företräde framför skatter när nu skatter och böter jämföras i införselhänseende. Jag vill tillägga att, som RSV har påpekat, syftet med den föreslagna nya ordningen kan vara svårt att helt tillgodose i den praktiska tillämpningen på grund av att olika förbehållsbelopp tillämpas vid införsel och löneutmätning. Denna omständighet bör emellertid varken enligt verkets eller min uppfattning utgöra något hinder mot reformen.

Enligt 22 § införsellagen kan ett införselliknande förfarande i viss omfattning ske, även om gäldenären inte uppbär synlig lön. Genom den hänvisning som görs i paragrafen till 1 § 1 och 2 samma lag begränsas tillämpningsområdet till familjerättsliga underhållsbidrag samt motsvarande kommunala bidrag. Skatter och böter kan således inte tas ut på detta sätt.

År 1970 behandlade riksdagen en motion om ändring av 22 § införsellagen så att den skulle omfatta även skatter och böter. Motionen föranledde inte någon åtgärd. Som skäl åberopades främst att lagen hade gällt endast under kort tid och att erfarenheterna av tillämpningen av 22 § ansågs vara otillräckliga (jfr 1 LU 1970: 20 samt prot. 1970: I: 15 s. 98 och 1970: II: 14 s. 50). Enligt vad utredningen har erfårit vid intervjuer hos kronofogdar har det visat sig vara en brist att tillämpningsområdet för 22 § är inskränkt på detta sätt. Stötande exempel har sålunda förekommit som visar hur personer har kunnat undandra sig att betala oguldna skatter och allmänna avgifter — och även böter — t. ex. genom att "skriva över" sin rörelse på maken och ta anställning hos denne med ingen eller ringa synlig lön men mot en faktisk gottgörelse som uppenbarligen väl motsvarar skälig lön. Motsvarande missförhållande har uppgetts föreligga vid anställning hos annan närstående än make.

Med hänsyn till det angelägna i att motverka sådana förfaranden föreslår jag i likhet med utredningen att 22 § införsellagen ändras att gälla även sådana fordringar, som avses i 1 § 3 och 4 samma lag dvs. skatter och därmed jämställda allmänna avgifter samt böter och viten. En regel med denna innebörd har för övrigt föreslagits i det till lagrådet remitterade förslaget till utskökningsbalk (7 kap. 18 § och 15 kap. 19 §). Den nya balken beräknas dock inte kunna träda i kraft förrän tidigast år 1981.

Jag vill i detta sammanhang även peka på den ändring i införsellagen (se prop. 1975/76: 27) som trädde i kraft den 1 juli 1976 och som innebär att införsel i sjukpenning och liknande ersättningar numera kan ske även för skatter och allmänna avgifter samt böter och viten. Denna lagändring bör också vara ägnad att göra bötesindrivningen mera effektiv.

När erlagd preliminär skatt överstiger den slutliga skatten tillkommer överskottet i princip den skattskyldige. Före utbetalning därav kan dock överskottet tas i anspråk för betalning av gäld. Beträffande flertalet slag av fordringar gäller, att överskottet eller del därav inte kan tas i anspråk på annat sätt än genom utmätning. För vissa skatter gäller emellertid enligt 68 § 4 mom. uppbördslagen (1953: 272 UBL) ett gynnsammare förfarande, som i vardagslag kallas kvittning. Förfarandet innebär i korthet att — innan överskottet står till förfogande för utmätning och alltså med företräde framför utmätning — från överskottet får avräknas restförda skatter och avgifter som omfattas av UBL. Kvittningen har ansetts böra betraktas närmast som en avräkning i ett kontokurantförhållande. Efter ett uttalande av JO (se JO:s ämbetsberättelse 1960 s.

289) anses allmänt att kvittning i nu angiven bemärkelse inte kan förekomma i fråga om böter eller sådana skatter och allmänna avgifter som inte omfattas av bestämmelserna i UBL. Utredningen har nu föreslagit att kvittning bör komma till användning även vid bötesindrivning. Förslaget har godtagits av flertalet remissinstanser.

Med hänsyn till det i det föregående betonade starka intresset att förbättra indrivningsmöjligheterna för böter föreslår jag att den här diskuterade ändringen genomförs. Jag vill i detta sammanhang även framhålla att en sådan ändring är ägnad att underlätta handläggningen hos kronofogdemyndigheterna. Vad som nu har sagts beträffande böter bör även gälla viten och rättsverkansbelopp. Det bör betonas att kvittning kan bli av betydelse inte minst när vite har ålagts juridisk person eftersom införsel inte kan användas annat än mot fysiska personer.

Jag biträder också utredningens förslag att särskilda beneficieregler inte vidare skall gälla beträffande bötesfordringar. Med hänsyn bl. a. till en kommande ordning utan förvandlingsinslag kan det nämligen inte anses föreligga tillräckliga skäl att i beneficiéhänseende uppställa andra regler för bötesfordringarna än för fordringar i allmänhet. Vid detta ställningstagande har jag i likhet med utredningen konstaterat att den praktiska skillnaden vid tillämpningen av 3 § andra stycket lagen (1964: 168) om verkställighet av bötesstraff (BöVL) i förhållande till de allmänna bestämmelserna i 65 § UL i deras nuvarande lydelse är mycket ringa. Jag vill i detta sammanhang slutligen framhålla att jag längre fram kommer att ta upp frågan om att införa vissa bestämmelser om avbrytande av verkställighet när särskilt starka sociala skäl talar härför.

Utredningen har vidare föreslagit att konkursansökan skall få göras under återopande av en bötesfordran. Förslaget har fått ett positivt mottagande under remissbehandlingen. Även jag anser att det saknas anledning att för framtiden utesluta konkursförfarandet som instrument bland bötesverkställighetsformerna. Möjligheten att tillgripa konkurs gentemot bötesgäldenärer som inte betalar saknar visserligen praktisk betydelse i de fall då dessa också har skatteskulder. I sådana fall kan nämligen konkurs komma till stånd på grund av sistnämnda fordringar och även bötesfordringen kan sedan bevakas i konkursen. Emellertid är det inte genomgående — om än tämligen vanligt — att skatteskulder förekommer vid sidan av böteskulder. Det är därför enligt min mening befogat att införa möjlighet till konkurs på grundval av bötesfordran. Konkursshotet kan i vissa fall ha en betalningsfrämjande effekt, besläktad med den som uppnås med förvandlingsshotet men utan dettas nackdelar. Jag föreslår därför att möjlighet öppnas att ansöka om konkurs på grund av bötesfordran. Att vissa begränsningar bör gälla i detta hänseende återkommer jag till i specialmotiveringen.

När det gäller utredningens förslag att göra ackordsförfarandet tillämpligt på bötesfordringar har meningarna varit delade bland remissin-

stanserna. För egen del har jag en viss förståelse för dem som anser att det är mindre tilltalande att sådana, straffrättsligt grundade fordringar som det här är fråga om skall kunna bli föremål för ackord och därmed förhandling. Enligt min mening bör dock sådana betänkligheter inte vara avgörande på det begränsade området som det här är frågan om, särskilt som en sådan lösning har godtagits för de betydelsefulla skattefordringarnas del.

Enligt 35 kap. 7 § första stycket BrB är preskriptionstiden för bötesstraff tre år från det bötesavgörandet vann laga kraft. Preskriptionen avbryts dock genom delgivning av ansökan om förvandling. Leder förvandlingsmålet till att saken hänskjuts till ny behandling hos indrivningsmyndigheten, börjar en ny treårig preskriptionstid löpa från dagen för beslutet. Förvandlingsstraffets avskaffande skulle sålunda, om nya bestämmelser i preskriptionsfrågan inte meddelas, leda till att treårsgränsen blir generellt gällande.

Utredningen har förordat att preskriptionstiden som regel skall vara fem år. I praktiken bör emellertid enligt utredningens mening fråga om avskrivning av bötesfordran, som inte har kunnat drivas in, tas upp till prövning redan när minst två och högst tre år har förflutit från det bötesavgörandet vann laga kraft. Sådan fråga skall dock inte tas upp med mindre det finns skäl att anta att den bötfällda gjort vad han förmått för att betala böterna eller annan särskild omständighet inte talar mot avskrivning. Bestämmelser om den sålunda avsedda praktiska tillämpningen förutsätts komma att meddelas av regeringen. Förslaget har även i denna del fått ett övervägande positivt mottagande av remissinstanserna.

För egen del kan jag instämma i utredningens uppfattning att det väsentligen är två förhållanden som talar för en förlängning av verkställighetstiden utöver tre år. Det ena är att längre verkställighetstid i vissa fall kan ge bättre indrivningsresultat. Avbetalningsplanen vid större böteskulder — och inte minst för betalning av mer betydande rättsverkansbelopp — kan ibland behöva sträckas ut över en längre period. Detsamma kan vara förhållandet vid införsel, där endast mindre belopp kan tas ut per avlöningstillfälle. Det andra förhållandet som talar för en förlängd verkställighetstid är att man måste räkna med bötesgäldenärer som av tredska eller grov vårdslöshet underlåter att betala. En förlängd verkställighetstid är i sådana fall motiverad framförallt av det skälet att bötesstraffets bieffekter därigenom skärps.

Man bör också beakta att en flexibel verkställighetstid ger kronofogdemyndigheten en i någon mån förstärkt "förhandlingsposition" i dess mellanhavande med den bötfällda. När frågan om avskrivning blir aktuell får nämligen kronofogdemyndigheten möjlighet att klargöra för den bötfällda att en på visst sätt dokumenterad betalningsvilja kan ha betydelse för bedömningen om han skall undgå fortsatt verkställighet.

En sådan ordning förutsätter emellertid som utredningen har framhållit att den tillämpas med viss restriktivitet. Kronofogdemyndigheten har emellertid i allmänhet goda förutsättningar att realistiskt bedöma i vilka fall en exempelvis treårig verkställighetstid med viss, inte oväsentlig betalning bör godtas framför en alternativ möjlighet att verkställighetsarbetet utsträcks att pågå fem år med ovissa utsikter att alls uppnå någon betalning. Ändamålssynpunkter bör i detta sammanhang få väga över de mer principiella synpunkter, som kan anföras mot en ordning av angivet slag.

Av vad jag nu sagt framgår att jag finner övervägande skäl tala för den av utredningen föreslagna ordningen som innebär att den nuvarande treårsregeln behålls för ordinära fall med verkställighetshinder. Det är fall som utmärks av att betalningsoförmåga är för handen och i vilka tredska eller grov vårdslöshet inte kan antas utgöra förklaringen till att betalningen uteblivit. Någon anledning att för sådana fall åstadkomma förlängd verkställighetstid föreligger i regel inte. Annorlunda förhåller det sig beträffande dem som är klart betalningsovilliga men i och för sig inte saknar betalnings- eller förvärvsförmåga. I sådana fall är det önskvärt att verkställighetstiden skall kunna förlängas för att uppnå den förut nämnda skärpningen i verkställigheten. Förlängd verkställighet kan vara lämplig även i vissa andra fall än de sist berörda. Främst gäller detta när det är fråga om stora böteskulder som nödvändiggör mera långvariga avbetalningsplaner. Även i vissa införselfall kan det såsom nyss har nämnts finnas anledning att låta verkställigheten pågå längre tid än som är normalt. Närmare bestämmelser om avskrivning kan meddelas av regeringen (jfr 11 §).

Jag övergår härefter till att behandla frågan om ett vidgat uppbördsförfarande. Inom ramen för ordningsbots- och strafföreläggandessystemen tillämpas ett särskilt uppbördsförfarande. Förfarandet innebär, att den misstänkte i samband med att föreläggandet utfärdas ges tillfälle att frivilligt betala böterna till rikspolisstyrelsen (RPS) över postgiro. Vid arbetsrutinerna används datateknik vilket medför stora fördelar i flera hänseenden. Betalningsfrekvensen inom uppbördsförfarandet har varit god. Budgetåret 1973/74 inflöt sålunda 48,7 % av bötesbeloppen i strafförelägganden och 65 % av bötesbeloppen i ordningsbotsförelägganden. Hos dem som sysslar med bötesverkställighet är det en allmän uppfattning att betalningsfrekvensen främjas, om det finns möjlighet för bötesgäldenärerna att betala i så nära anslutning till brottet som möjligt.

Att verkställigheten av påföljd på detta sätt kan komma så snabbt som möjligt efter brottet ligger helt i linje med strävanden man sedan länge haft inom straffprocesslagstiftningen och även inom kriminalvårdslagstiftningen. En annan fördel med uppbördssystemet är att man därigenom kan reducera sådan ofrivillig "kreditgivning" från statens sida som förekommer inom indrivningssektorn. Det bör vidare under-

strykas att användning av automatisk databehandling (ADB) för all bötesuppbörd leder till rationalisering av verkställigheten. Betydelsen av ett enhetligt system för uppbörden ökar ytterligare vid en eventuell övergång till ADB-rutiner inom exekutionsväsendet.

Enligt utredningens mening motiverar de goda erfarenheterna av uppbördssystemet att detta utsträcks att gälla även andra bötesavgöranden, i första hand böter som utdöms av tingsrätterna. Utredningens uppfattning delas av en i stort sett enhällig remissopinion.

Även jag anser att fördelarna med en central uppbörd av domstolsböter är så stora att de motiverar en utbyggnad av systemet för brottmålsförfarandet i rättsväsendets informationssystem (RI) i den utsträckning som utredningen har förordat. I den mån systemtekniska eller kostnads-mässiga skäl inte lägger hinder i vägen för en sådan utbyggnad bör enligt min mening den centrala uppbörden när den är fullt utbyggd inbegripa samtliga böter, viten och rättsverkansbelopp som omfattas av systemet för brottmålsförfarandet i RI och som utdöms av tingsrätt, hovrätt och högsta domstolen. Huruvida det av mig sålunda föreslagna uppbördssystemet bör avse även böter som har ådömts av annan domstol än allmän sådan samt vissa myndigheter, bör t. v. lämnas öppet. Antalet sådana böter är litet, sett i det totala sammanhanget. De skäl som har anförts tidigare gör sig därför inte gällande med samma styrka som i fråga om tingsrättsböter. Det bör också nämnas att systemet för brottmålsförfarandet i RI inte avser andra domstolar än de allmänna.

Frågan om ett uppbördssystem för domstolsböter togs upp i samband med utvecklingen inom samarbetsorganet för rättsväsendets informationssystem av systemet för maskinella registermeddelanden (RI—10). Det uppbördssystem som där skisserades utgick från att uppbörden kunde ske på motsvarande sätt som gäller för strafföreläggande och ordningsbot. Under utredningsarbetet visade det sig emellertid att en rad detaljfrågor måste lösas innan ett sådant system togs i drift. Uppbördssystemet sköts därför på framtiden till förnyad utredning. Någon sådan utredning har ännu inte gjorts främst med hänsyn till att det har bedömts vara lämpligt att avvakta ställningstagandet till förvandlingsstraffutredningens betänkande. En av huvudfrågorna som inte var löst i det förslag som lades fram, var konstruktionen av ett referensbegrepp för koppling mellan dom/beslut och inbetalning. De erfarenheter som har gjorts i strafförelägganderutinerna visar att om inte denna fråga löses på ett tillfredsställande sätt så uppkommer en rad problem vid den maskinella bearbetningen. Som jag nyss har anfört bör det nya uppbördssystemet omfatta även böter och viten som ådöms på annat sätt än genom dom eller slutligt beslut i brottmål. Huruvida dessa nya uppgifter kan anpassas till det blankettsystem som används för dom och beslut i brottmål måste därför utredas. Vidare måste program för databehandling av inbetalningar utarbetas. Även andra frågor måste övervägas när-

mare. Det sagda innebär sålunda att bl. a. ytterligare systemtekniska utredningar krävs innan ett uppbördssystem av det slag utredningen har föreslagit kan genomföras. Det är därför inte möjligt att omedelbart införa ett sådant system. Så snart förutsättningar föreligger därtill avser jag emellertid att föreslå regeringen att närmare bestämma tidpunkten för införandet av ett centralt uppbördssystem för bl. a. tingsrättsböter.

Slutligen vill jag här ta upp utredningens förslag angående införandet av en motsvarighet till nuvarande reglering i 5 § BöVL om avbrytande av verkställigheten på grund av sociala skäl av synnerlig styrka.

Utredningen har i sitt betänkande framhållit att 5 § BöVL sakligt sett är starkt underbyggd och att det närmast är en självklarhet att i en ny bötesverkställighetslagstiftning bör finnas en på ena eller andra sättet utformad motsvarighet till paragrafen. Det måste således ges möjligheter att upphöra med vidare åtgärder för verkställighet i socialt ömmande fall. Samtidigt betonar emellertid utredningen att det är angeläget att söka finna enklare former än enligt gällande rätt för handläggningen av frågor av hithörande art. Det är önskvärt att få till stånd en ordning där man kan få verkställighetsfrågan snabbt och definitivt ur världen i sådana ömmande fall som det här är fråga om. Enligt utredningens mening kan en rationell och föga arbetskrävande ordning uppnås, om initiativrätten och den formella beslutanderätten läggs hos kronofogdemyndigheten i stället som f. n. hos åklagaren resp. rätten.

Vad utredningen sålunda har anfört kan jag i allt väsentligt instämma i. Utredningen har emellertid samtidigt förordat den ordningen, att kronofogdemyndigheten före ett sådant beslut skall vara skyldig att inhämta yttrande av den tingsrätt som har dömt till böter och att beslut inte får meddelas, om rätten avstyrker. Förslaget har i denna del fått ett övervägande kritiskt mottagande av remissinstanserna. För egen del anser jag kritiken vara berättigad. Det är inte lämpligt att lägga det formella avgörandet på en myndighet medan en annan myndighet som avger yttrande har det reella avgörandet. Domstolarna är f. ö., vilket har påpekats under remissbehandlingen, organiserade för att avgöra tvistiga frågor och mindre lämpade för uppgifter av det slag som det här är fråga om nämligen att skaffa fram utredningsmaterial och avge yttrandet. Det är därför min uppfattning att starka skäl talar för att beslut om eftergift bör kunna fattas av kronofogde utan tingsrättens hörande. Jag vill emellertid inte bestrida att det i vissa fall kan vara av värde från flera synpunkter att frågor av hithörande slag underställs en tingsrätt för bedömning. De mer allmänna bedömningarna som blir aktuella i dessa sammanhang, inte minst från kriminalpolitiska synpunkter, ligger emellertid också väl till för åklagare. Jag föreslår därför en ordning som innebär att åklagare får möjlighet att hos tingsrätt anföra besvär över kronofogdemyndighetens beslut i hithörande frågor. Vidare bör i sådana fall där ärendet har förts vidare till domstol lämpligen nämnd deltaga,

så att utrymme ges för lekmannasynpunkter. Till övriga med den föreslagna ordningen sammanhängande frågor återkommer jag i specialmotiveringen.

3 Upprättade lagförslag

I enlighet med vad jag nu har anfört har inom justitiedepartementet upprättats förslag till

1. bötesverkställighetslag,
2. lag om ändring i brottsbalken,
3. lag om ändring i lagen (1964: 168) om verkställighet av bötesstraff,
4. lag om ändring i utsökningslagen (1877: 31 s. 1),
5. lag om ändring i konkurslagen (1921: 225),
6. lag om ändring i införsellagen (1968: 621),
7. lag om ändring i förmånsrättslagen (1970: 979),
8. lag om ändring i uppbördslagen (1953: 272).

4 Specialmotivering

4.1 Förslaget till bötesverkställighetslag

Rubriken

Som benämning på den nya lagen föreslås bötesverkställighetslag. Att lagen också gäller viten och rättsverkansbelopp hindrar inte en sådan benämning.

Disciplinbot är inte att anse som böter (1 kap. 3 § BrB), men bötesverkställighetslagen blir ändå tillämplig på sådan bot i vissa fall (jfr 5 § tredje stycket lagen (1973: 18) om disciplinstraff för krigsmän, 5 § ändrad senast 1976: 517).

Allmänna bestämmelser

1 §

I första stycket anges de två formerna för bötesverkställighet, nämligen uppbörd och indrivning. Dessa två former förekommer redan i dag, även om BöVL endast behandlar indrivning. Uppbördsförfarandet, som har vuxit fram i anslutning till ordningsbots- och strafföreläggandesystemen, regleras i andra författningar.

Som jag har påpekat i avsnitt 2.2 måste man räkna med att uppbördsförfarandet inte kommer att användas över hela linjen. I enlighet med utredningsförslaget har regeringen därför givits uttrycklig befogenhet att bestämma i vad mån uppbördsförfarandet skall användas.

Uppbördens närmare innebörd framgår av 4 § och vad som anförs i specialmotiveringen till den paragrafen. Ett utmärkande drag för förfarandet är att det i huvudsak hanteras av en central myndighet såsom

uppbördsmyndighet, nämligen RPS. De som ålägger bötesstraff medverkar i så måtto att de skall upplysa de bötfällda om möjligheten till frivillig betalning och förse dem med inbetalningskort.

Indrivning omfattar åtgärder av olika slag som berörs närmare i specialmotiveringen till 6 §. Det är här fråga om åtgärder av kronofogdemyndighet. Eftersom det finns regler i UL och annan lagstiftning om sådana åtgärder, behövs i bötesverkställighetslagen endast ett fåtal bestämmelser i ämnet (6—9 §§).

Genom *andra stycket* inbegrips under lagens tillämpningsområde viten och rättsverkansbelopp. Vitesbegreppet avses i lagen ha samma omfattning som i 25 kap. 8 § BrB. Att avtalsviten inte inbegrips anser jag inte särskilt behöva anges.

Genom den av riksdagen beslutade ändringen i lagen (1946: 864) om återgäldande av kostnad för blodundersökning i brottmål, vilken ändring trädde i kraft den 1 juli 1977, kommer misstänkt att kunna åläggas ersättningsskyldighet för kostnad för blodundersökning i samband med att fråga om ansvar för brottet tas upp genom strafföreläggande. Beträffande sådan ersättningsskyldighet skall bestämmelserna i 48 kap. rättegångsbalken (RB) om särskild rättsverkan gälla i tillämpliga delar. Också vid tillämpningen av *andra stycket* bör blodundersökningskostnad som ålagts genom strafföreläggande jämsställas med särskild rättsverkan. Någon uttrycklig lagbestämmelse härom behövs, som lagrådet påpekat, inte. I sammanhanget förtjänar att nämnas att blodundersökningskostnad som utdöms av domstol verkställs i annan ordning.

2 §

I *första stycket* anges förutsättningar för verkställighet av bötesstraff och den tidpunkt då bötesavgörande blir verkställbart.

Enligt första meningen får uppbörd av böter ske så snart dom, strafföreläggande eller föreläggande av ordningsbot har meddelats. Redan nu gäller en sådan ordning för föreläggandeböternas del. Såsom har framgått av avsnittet 2.2 förordar jag att uppbördsformen skall komma att användas också för domstolsböter m. m. Hos uppbördsmyndigheten får belopp som sålunda mottages balanseras i avbidan på lagakraft. Återbetalning kan nämligen komma att aktualiseras till följd av ändring i högre rätt (jfr 5 § sista meningen).

Indrivning av böter får däremot inte ske förrän domen har vunnit laga kraft eller föreläggandet har godkänts skriftligen. Till skillnad från gällande rätt gäller detta också i fråga om böter som har ådömts av hovrätt (jfr under 4.4). Denna ändring kan få till följd att kvarstads- eller skingringsförbudsinstitutet kommer att utnyttjas i något ökad utsträckning.

Beträffande föreläggande enligt 48 kap. RB inträder samma verkan som lagakraftäggande dom inte bara genom att föreläggandet godkänns

skriftligen utan även genom att böterna betalas till RPS. Jag bortser här från det fall då särskild rättsverkan är förenad med böterna eller när betalning sker under förhållanden som visar att den misstänkte inte avsett att godkänna föreläggandet. Har föreläggande vunnit laga kraft genom betalning, skall självfallet någon ytterligare verkställighet inte äga rum. Av denna anledning åsyftar andra meningen i fråga om föreläggande endast det fall, då föreläggandet har godkänts skriftligen. Godkännande som sker genom betalning omfattas av styckets första mening.

Godkännande som sker sedan åklagaren har hunnit vidta åtgärder för lagföring i annan ordning är utan verkan enligt 48 kap. 12 § och — med visst undantag — enligt 48 kap. 19 § RB. Härav följer att någon verkställighet inte kan komma i fråga i sådana fall.

Enligt *andra stycket* får misstänkt redan innan dom eller föreläggande har meddelats betala förskott på böterna. Det förekommer nämligen i praktiken att den som misstänks för brott deponerar ett visst belopp, avsett att täcka böter, som förutses bli ådömda inom en snar framtid. Böterna kan oftast i förväg beräknas någorlunda säkert, särskilt i fall när det finns vägledande anvisningar såsom t. ex. för smuglingsmål (jfr RA:s cirkulär nr. 102 den 28 december 1960). Depositionen sker hos polis- eller tullmyndighet.

Dessa depositioner, vanligen benämnda förskott, tillkommer i regel på initiativ av den myndighet som utreder brottet. Den misstänkte kan därvid befinna sig i en viss tvångssituation, t. ex. när ett personellt tvångsmedel övervägs på grund av att den misstänkte kan befaras undandra sig straff (jfr 24 kap. 2 § och 25 kap. 1 § RB). Förskotts-förfarandet ligger i sådana fall ganska nära RB:s reella tvångsmedel. Det har därför ansetts riktigast att införa ett direkt lagstöd för den sålunda redan tillämpade ordningen. Det förfarande, varigenom förskottet tas i anspråk för betalning av böterna, regleras i 4 §. Detaljbestämmelser om förskottsbetalning bör kunna utformas i administrativ ordning.

I förskottsbetalningens natur torde få anses ligga att den som lämnar ifrån sig medlen gör en bindande betalningsdisposition och har kvar endast en villkorad fordran mot staten i händelse av frikännande dom eller dom på lägre böter. Härav följer att den betalande inte före sådan doms lagakraftvinnande kan göra anspråk på att få pengarna tillbaka och vidare att medlen inte kan utmätas för annan gäld. Sedan lagakraftvunnen frikännande dom föreligger kan medlen givetvis utmätas; de inbegrips då inte under avräkningsreglerna i 5 §.

3 §

I paragrafen erinras om att särskilda bestämmelser om verkställighet gäller, när den bötfällde vistas utomlands och böterna inte kan drivas in här i landet. Den lagstiftning som åsyftas är lagen (1963: 193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställig-

het av straff m. m.; Nord VL, och lagen (1972: 260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottsmålsdom samt lagen (1976: 19) om internationellt samarbete rörande lagföring för brott. De nu nämnda lagarna, som blir tillämpliga i tämligen specifika situationer, behöver inte inverka på en allmän bötesverkställighetslagstiftning.

Uppbörd

4 §

Av första stycket första meningen jämfört med 6 § framgår att verkställighet av bötesstraff i första hand skall ske genom uppbörd, när sådan verkställighetsform står till buds. Uppbörd förutsätter frivillig betalning. Grundtanken är att verkställigheten av böter i största möjliga utsträckning skall ske utan indrivning och således utan att kronofogdemyndighet skall behöva kopplas in. Fördelarna med en sådan ordning har redovisats i avsnitt 2.2. Som jag anförde i det sammanhanget bör uppbörd förekomma inte endast i fall där verkställighetsformen nu tillämpas utan även i fråga om bl. a. böter som åläggs genom tingsrätts dom. Detta medför att tingsrätterna får nya uppgifter. Sålunda bör domstolen i samband med att den tillställer bötfälld sådan underrättelse om målets utgång som avses i 30 kap. 7 § sjätte stycket RB, översända även underrättelse om möjligheten till frivillig betalning av böterna jämte inbetalningskort.

RPS bör vara uppbördsmyndighet. I ett specialfall bör också tullmyndigheten vara uppbördsmyndighet, nämligen när det gäller förskottsbetalningar till tullen för kommande böter. Bestämmelser om detta och andra spörsmål som har samband med den nya bötesverkställighetslagen bör tas in i en särskild bötesverkställighetsförordning som jag avser att föreslå regeringen om riksdagen antar föreliggande förslag. I denna förordning bör också regleras domstolarnas nyssnämnda underrättelseskylighet.

Beträffande *andra meningen* kan följande anföras. Eftersom vid uppbörden den bötfällde bereds tillfälle att betala vissa bestämda böter och även får ett inbetalningskort på vilket bötesstraffet identifieras, uppstår det i regel inga problem när det gäller att fastställa vilket bötesstraff den bötfällde har avsett att få verkställt. I uppbördsfallen spelar det sålunda i praktiken inte någon roll, om äldre böter är oguldna. Samma ordning gäller redan nu vid uppbörd inom strafföreläggande- och ordningsbottsystemen. Till RPS gjord betalning med anledning av föreläggandet hänförs sålunda alltid till det bötesstraff som avses med föreläggandet, oberoende av om äldre böter föreligger. Denna ordning är förutsatt i 48 kap. 11 och 17 §§ RB, 5 § andra stycket och 11 § strafföreläggandekungörelsen (1970: 60), (SfK) samt 6 § andra stycket och 13 § ordningsbottskungörelsen, (1968: 199), (ObK). Avräkningsbestämmelserna i 6 § 4 mom. förordningen (1917: 915) angående indrivning och redovisning av

böter, (BöIF) och 16 § BöVL, enligt vilka betalning i princip skall avräknas på den äldsta av flera ogulda bötesposter, är alltså inte tillämpliga i det skede då RPS uppbär böterna.

Den föreslagna regleringen bygger, liksom gällande uppbördsregler, på att den bötfälldes avsikt med betalningen tillmäts avgörande betydelse. Här avses gälla samma grundsatser som enligt 9 kap. 5 § handelsbalken gäller för civilrättsliga förhållanden.

Principen att vid frivillig betalning den bötfälldes vilja skall vara avgörande kräver vissa kommentarer för det fall att det inte alldeles klart framgår vilken av flera bötesposter som den bötfällda har åsyftat att betala. Han kan sålunda ha använt annat inbetalningskort än det som har tillställts honom och därvid inte antecknat tillräckliga uppgifter för att identifiera ärendet. Den mottagande myndigheten måste då själv avgöra vilken bötespost som åsyftas. Beloppet kan därvid ofta ge en anvisning, och ibland kan också tidpunkten för betalningen jämfört med datum för utsändande av betalningsanmaningen ge underlag för en rätt säker bestämning. Meningen är inte att myndigheten skall behöva vidtaga särskilda åtgärder för att få fram besked av den betalande utan den skall göra en allmän bedömning. Detta har i paragrafen kommit till uttryck genom lokutionen att beloppet avräknas på de böter som får antas vara avsedda med betalningen. Det avgörande är vad myndigheten känner till när avräkningsåtgärden sker. Vad som senare kan framkomma om den bötfälldes önskemål bör sålunda inte inverka.

Enligt *andra stycket* skall som uppbörd anses även att i förskott betalade medel tas i anspråk för betalning. Redan nu gäller, att förskottsbetalade medel sedan vederbörande mål är avgjort utan vidare behandlas som bötesmedel. Till skillnad från ordningen vid kvarstad sker alltså i förskottsfall inte någon utmätning. Den nu tillämpade ordningen bör lämpligen bibehållas. Det vore opraktiskt, om kronofogdemyndighet skulle behöva inkopplas för indrivningsåtgärd.

5 §

I förevarande paragraf har intagits regler om avräkning när det uppkommer överskott vid uppbörd.

Bakgrunden till paragrafen är att erfarenheten har visat, att det inte sällan förekommer att bötfällda i visst uppbördsärendet betalar för mycket. En bötfälld kan ha skrivit för högt belopp på ett av honom själv utskrivet girokort. Vidare kan, vilket är vanligare, en och samma böteskund bli betald två gånger. Ytterligare kan det förhålla sig så, att vederbörande har underlåtit att betala eller på annat sätt godkänna ett ordningsbetsföreläggande, varpå åklagaren utfärdar strafföreläggande. Det händer då att den misstänkte därefter betalar ordningsboten utan att detta tillerkänns verkan (48 kap. 19 § andra meningen RB).

I sådana fall uppkommer fråga hur man skall förfara med överskottet.

Något problem föreligger inte, om den bötfällde inte har annan bötes-skuld hos uppbördsmyndigheten. Givetvis skall överskottet då återbeta-las, vilket har angivits i sista meningen (jfr 68 § 1 mom. UBL). Om den bötfällde däremot hos uppbördsmyndigheten häftar för andra böter, har det ansetts lämpligt att — i likhet med vad som gäller på skat-teområdet enligt 68 § 4 mom. UBL — överskottet skall kunna avräk-nas på sådan kvarstående bötes-skuld. Föreskrift härom har upptagits i första meningen. En sådan avräkningsåtgärd bör inte anses utgöra betal-ning som avses i 48 kap. 11 och 17 §§ RB och som får den rättsverkan att föreläggande anses godkänt. I här avsedda fall saknas ju det moment av viljeförklaring som förutsätts i nämnda lagrum. Medel som har influ-tit i sådant fall får balanseras i avvaktan på att föreläggandet godkänns skriftligen.

Något formellt hinder bör inte anses föreligga mot att överskott som har uppkommit vid uppbörd avräknas på böter för vilka den bötfällde häftar hos kronofogdemyndighet. Av praktiska skäl kan dock inte f. n. förutsättas att berörda myndigheter regelmässigt tar kontakt med var-andra, så snart överskott råkar uppkomma.

Vissa avräkningsspörsmål, som kan uppkomma både vid uppbörd och indrivning, har ansetts kunna lämnas oreglerade i detta sammanhang. Det gäller t. ex. när den bötfällde häftar för flera bötesstraff och en be-talning inflyter utan att den bötfälldes uttalande eller omständigheterna i övrigt på något sätt antyder vilken bötes-skuld han avser att betala. Ett enkelt sätt att lösa en sådan situation är givetvis att man frågar den böt-fällda om hans önskan. Om detta inte sker av en eller annan orsak, upp-kommer bl. a. följande frågor.

Gällande bestämmelser om konkurrens mellan olika bötesposter inne-bär att, vid bestämmande av förvandlingsstraff, avbetalning i första hand skall avräknas på det äldsta bötesstraffet (16 § första stycket and-ra meningen BöVL). Härmed sammanhänger att vid frivillig betalning under indrivning så skall avräkning ske så att de äldsta böterna i första hand blir betalda (6 § 4 mom. första stycket BöIF). Nu nämnda bestäm-melser har tillkommit enbart i syfte att åstadkomma enhetlighet vid till-lämpningen av bestämmelserna om förvandlingsstraff. Med hänsyn till att förvandlingsstraffet i sin nuvarande utformning avses komma att försvinna, finns det anledning att pröva om bestämmelserna av annat skäl bör finnas kvar. Enligt min mening är så inte fallet. Så länge för-vandlingsstraffet finns kvar bör emellertid nuvarande kreditringsordning bibehållas. Någon särskild föreskrift om detta behövs inte. Anvisningar i ämnet kan utfärdas av riksskatteverket (RSV).

Enligt gällande rätt har en borgenär med vissa inskränkningar frihet att själv bestämma om avräkningen, när betalning inflyter från gäldenä-ren utan att denne angivit vilken skuld som avses. Regeln torde också gälla staten såsom innehavare av flera fordringar mot en gäldenär. Be-

talningen från den bötfällda kan inflyta på olika sätt. I 15 § fjärde stycket införsellagen föreskrivs sålunda att vid betalning genom införsel så har det bötesstraff som har stått ute längst företräde. När det gäller utmätning är prioritetsfrågan reglerad i BöIF (6 § 4 mom.) på samma sätt som vid frivillig betalning. Regeln om företräde vid betalning genom införsel har begränsad betydelse. Detta beror på att utmätningsmannen inte behöver låta de olika bötesposterna konkurrera i införselmålet utan kan låta införselbeslutet avse endast någon bötespost.

Frågan om avräkning vid konkurrens mellan olika bötesposter utgör endast en del av ett större problem. Detta gäller avräkning vid konkurrens mellan allmänna fordringar över huvud taget, t. ex. utom bötesfordringar, skattefordringar och fordringar på återbetalning av domstolskostnader eller av studiemedel. Hela detta komplex av avräkningsfrågor är f. n. i huvudsak oreglerat.

Utredningen anser för sin del att det inte föreligger något behov av bestämmelser om avräkning vid betalning genom införsel när statliga fordringar konkurrerar inbördes. Under remissbehandlingen har hovrätten över Skåne och Blekinge intagit en motsatt ståndpunkt och hävdar att regler av hithörande slag är av så väsentlig betydelse att uttryckliga föreskrifter därom bör tas in också i en ny bötesverkställighetslagstiftning. För egen del kan jag när det gäller frågan om avräkning av betalning vid konkurrens mellan flera bötesposter instämma med utredningen att det inte finns något behov av en särskild reglering. En utmönstring av bestämmelsen i 15 § införsellagen torde i sådana fall där flera bötesstraff konkurrerar inte medföra någon olägenhet för den enskilde. Den omständigheten att en krediteringsordning inte lagregleras bör i praktiken vid böteskonkurrens inte leda till annan krediteringsordning än den som f. n. tillämpas vid frivillig betalning och vid betalning genom införsel. Som jag tidigare har förordat bör nuvarande krediteringsordning finnas kvar till dess att förvandlingsstraffet i dess nuvarande utformning upphävs.

Indrivning

6 §

I paragrafen anges att indrivning av böter skall tillgripas, när uppbördsförfarande inte skall äga rum eller när det har prövats utan att leda till full betalning. Med anledning av ett påpekande under remissbehandlingen har uttrycket "full betalning" använts för att klargöra att med betalning avses inte bara de fall då någon betalning över huvud taget inte har erlagts utan även sådana fall där endast viss betalning har skett.

I BöVL berörs uttryckligen de viktigaste indrivningsåtgärderna, nämligen betalningskrav, införsel, utmätning, avräkning av böter mot fordran på överskjutande skatt, konkursförfarande och ackordsförfarande.

Vidare kan under indrivningsskedet liksom f. n. förekomma utmätningssed, bevakning av bötesfordran i konkurs och åtgärd enligt 60 a § UL för att säkra utmätning. Några särskilda bestämmelser om åtgärder av sistnämnt slag har inte ansetts behövliga i den nya lagen. De bör dock anses inbegripna i det i paragrafen använda begreppet indrivning. Att saköreslängd är exekutionsurkund framgår av andra meningen.

Hovrätten över Skåne och Blekinge har i sitt remissyttrande anfört att det uttryckligen bör anges i lagtexten i vilka fall en dom eller ett föreläggande utgör exekutionsurkund och i vilka fall saköreslängd är det. Enligt hovrättens uppfattning framgår nämligen inte helt klart av den föreslagna lagtexten huruvida kronofogdemyndighet kan verkställa indrivning av böter redan på grundval av en lagakraftvunnen dom, omfattad av det s. k. RI-systemet, eller om denna myndighet först måste avvakta saköreslängden. Med anledning härav vill jag framhålla följande. Som framgår av vad jag inledningsvis har anfört används saköreslängd redan i dag vid indrivningen. Saköreslängd utgör emellertid inte i och för sig exekutionstitel utan är att betrakta som en sammanställning av exekutionstitlar (domar, beslut, godkända förelägganden) som av praktiska skäl används i indrivningsarbetet (jfr 3 kap. 24 § förslaget till utsökningsbalk). I vissa fall upprättas saköreslängd av RPS, i andra fall av tingsrätt. Saköreslängden hos RPS framställs med hjälp av ADB. Underlaget för denna saköreslängd utgörs av de domar och beslut som domstolarna sänder in till RPS och som omfattas av RI. De domar och beslut som inte omfattas av sistnämnda system tas in i en särskild saköreslängd som f. n. upprättas av tingsrätterna. Tanken är att den dömande myndigheten i fortsättningen inte skall vara skyldig att upprätta saköreslängd beträffande sistnämnda avgöranden. Den domstol eller myndighet som har ådömt t. ex. böter skall i stället sedan bötesavgörandet vunnit laga kraft sända två avskrifter eller utdrag av avgörandena till länsstyrelsen i det län där kronofogdemyndigheten finns. Länsstyrelsen vidarebefordrar därefter den ena avskriften till kronofogdemyndigheten. Bestämmelser i ämnet bör tas in i den bötesverkställighetsförordning som jag kommer att föreslå skall utfärdas om riksdagen antager den föreslagna bötesverkställighetslagen. I de fall då saköreslängd skall upprättas bör normalt av praktiska skäl kronofogdemyndigheten inte förrätta införsel eller utmätning utan att ha saköreslängden.

7 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om betalningskrav i indrivningsskede.

Paragrafen motsvarar 1 § kungörelsen (1964: 589) rörande tillämpningen av lagen om verkställighet av bötesstraff (BöVK). I fråga om skatt gäller enligt 53 § uppbördskungörelsen (1967: 626) (UBK) en motsvarande anmaningsplikt. Någon motsvarighet till vad där sägs om att

anmaning inte behövs i fall som avses i 68 § UBL har inte ansetts behövlig. De fall som åsyftas, nämligen s. k. kvittning, utgör ett sådant särskilt skäl mot anmaning som avses i första stycket. Andra sådana skäl är sådana som nämns i 59 § 2 mom. UL t. ex. fara för att gäldenären gömmer egendom, om han får veta att han är föremål för indrivning.

Förhållandet mellan underrättelse enligt 1 § BöVK och underrättelse om utmätning eller införsel har uppmärksamats i flera sammanhang. Därvid framgår att det efter anmaning enligt 1 § BöVK kan vara obehövligt att sända särskild underrättelse enligt 59 § UL och 9 § i införsel-lagen före utmätning resp. införsel /39 § andra stycket utsökningskungörelsen (1971: 1098), (USK)/. Någon ändring i detta avseende är inte avsedd.

Med kraven sammanhänger frågan om anstånd och avbetalning. Enligt 1 § BöVL kan utmätningssmannen i vissa fall bevilja den bötfällde anstånd med betalningen. Han kan även medge att den bötfällde får er-lägga böterna genom avbetalning. Särskilda regler gäller om anstånds- och avbetalningstiden. I 2 § BöVL anges b. a. att utmätningssmannens beslut i dessa frågor kan ändras, om det förekommer anledning till det.

Anstånds- och avbetalningsreglerna fick sin nuvarande utformning genom 1937 års bötesreform. De har sålunda funnits under lång tid och beslut i sådana ärenden har förekommit i ett stort antal fall. Det finns inte några egentliga skäl till ändringar beträffande bötesområdets anstånds- och avbetalningsregler i stort. Anmärkas kan dock att de föreskrivna tidsbegränsningarna inte har fått nämnvärd betydelse i praktiken. I tröga indrivningsärenden är det i verkligheten så att "anstånd" blir gällande utöver lagens gräns och att avbetalningsplaner undan för undan får revideras och förlängas utöver vad lagen förutsatt. Dessa företeelser är närmast ofrånkomliga, när indrivningsverksamhet — på goda sakliga grunder — bedrivs i andan att viss betalning är bättre än ingen, låt vara att priset är en längre tidsutdräkt än lagstiftaren tänkt sig.

Vid skatteindrivning gäller i sak samma ordning som den nyss åter-givna (frånsett tidsgränserna). Detta sammanhänger med att kronofogden — förutom att han har myndighetsfunktion, nämligen att handlägga målet enligt gällande lag — är företrädare för staten i dess egenskap av borgenär. Av borgenärsfunktionen följer att kronofogden anses berättigad att medge anstånd och avbetalning. Praxis i detta avseende har vuxit fram utan stöd av författningsbestämmelser. Ordningen med anstånd och avbetalning är emellertid ett så viktigt led i bötesindrivningen att den som lagrådet påpekat bör framgå av själva lagen. Av praktiska skäl bör dock anstånd betecknas som uppskov (se RSV:s meddelande Ex 1973: 2). Någon ändring i sak innebär inte detta.

Enligt 7 § BöVL får den bötfällde inte överklaga ett beslut om uppskov eller avbetalning, men han får begära prövning av det i samband med klagan över utmätning eller införsel. Denna möjlighet synes inte ut-

nyttjas i praktiken. Om den bötfälldes ansökan bifalls, föreligger naturligtvis inte något behov av klagorätt. Går beslutet den bötfälldes emot, blir den praktiska konsekvensen oftast att införsel eller utmätning blir aktuell. Beslutet blir då närmast ett förebud om sådan tvångsåtgärd, för vilken det finns regler om klagorätt. Besluten i uppskavs- och avbetalningsärenden är därför inte av den beskaffenheten att de bör vara överklagbara särskilt. En bestämmelse härom, liksom också den bötfälldes möjlighet att begära prövning av sådant beslut i samband med klagan över utmätning eller införsel, har — på förslag av lagrådet — intagits i paragrafens andra stycke.

8 §

Enligt förevarande paragraf får böteseskuld avräknas mot fordran på överskjutande skatt enligt UppbL i den ordning som föreskrives i 68 § 4 mom. första stycket UppbL beträffande oguldna skatter.

Förslaget innebär att s. k. kvittning kan ske mot fordran på överskjutande preliminär skatt enligt 68 § 1 mom. UBL som mot fordran på skatt enligt 2 mom. i samma paragraf, eller mot fordran på s. k. ö-skatteränta enligt 69 § 1 mom. UBL. Av bestämmelsen framgår att t. v. andra slags skatte- och avgiftsrestitutioner inte kan vara kvittningsobjekt för bötesfordran. De kan dock utmätas till gäldande av bötesfordran.

9 §

Vid sidan av kronofogdemyndighets kravåtgärd enligt 7 § och kvittning enligt 8 § är införsel och utmätning de viktigaste indrivningsåtgärderna. Det har därför ansetts lämpligt att i lagen särskilt anmärka dessa exekutionsformer, även om detta inte behöver ske annorledes än genom en erinran om att för dessa institut gäller särskilda bestämmelser.

Det bör i detta sammanhang nämnas att införsel är tillåten för böter och vite men inte för rättsverkansbelopp.

I fråga om utmätning för böter finns bestämmelser i UL och förordningen (1877: 31 s. 51) om nya utsökningslagens införande och vad i avseende därå iakttagas skall, UP, (ändrad senast 1971: 502) UL:s regler bli tillämpliga på samma sätt som f. n. är fallet till följd av 22 § UP. Eftersom någon motsvarighet till bestämmelserna i 3 § andra stycket BÖVL om utvidgat beneficium vid utmätning för böter inte föreslås kommer bestämmelserna i 65 § UL om beneficium vid utmätning att fullt ut gälla även för böter (se även 68 § 6 mom. tredje stycket UBL). Ytterligare är att framhålla att bestämmelserna om tidsfrist för utmätning och för exekutiv försäljning inte är och inte heller avses bli tillämpliga vid utmätning för böter. Genom punkt 13 övergångsbestämmelserna till lagen (1971: 495) om ändring i UL, punkt 9 övergångsbestämmelserna till lagen (1971: 494) om exekutiv försäljning av fast egendom, punkt 5 övergångsbestämmelserna till lagen (1971: 500) om exekutiv försäljning

av luftfartyg m. m. och punkt 5 övergångsbestämmelserna till lagen (1973: 1130) om exekutiv försäljning av registrerat skepp m. m. gäller sålunda undantag från de i nämnda författningar upptagna tidsfristerna för utmätning och exekutiv försäljning.

Ytterligare bestämmelser om införsel och utmätning för böter finns i USK.

10 §

I paragrafens första stycke anges förutsättningarna för att konkursansökan skall få göras. I andra stycket behandlas ackord. I tredje stycket ges bestämmelser om besvär.

Som jag har betonat i den allmänna delen bör konkursansökan på grund av bötesfordran endast användas under särskilda förutsättningar. Utredningen har för sin del föreslagit att synnerliga skäl skall föreligga för att en sådan ansökan skall få göras. Det skulle innebära bl. a. att ansökan som regel endast får göras, om bötesfordran överstiger förslagsvis 500 kr. och annan åtgärd inte kan antas leda till betalning och dessutom böterna kan förväntas inflyta helt eller delvis till följd av konkurs.

Avsteg från dessa krav skulle kunna föranledas av sådana omständigheter som att den bötfällda häftar även för andra skulder till det allmänna än böterna eller, när ett aktiebolag häftar för en vitesskuld, att bolaget bör bli upplöst genom konkurs [jfr 13 kap. 19 § aktiebolagslagen (1975: 1385)]

Några remissinstanser har diskuterat utredningens förslag att begränsa konkursansökan till sådana fall då "synnerliga skäl" föreligger. Konkurslagskommittén gör en jämförelse mellan den föreslagna regeln och vad som f. n. gäller beträffande konkursansökan på grund av skatteskuld. Enligt 62 § UBL får, om skatteskulden understiger 300 kr., framställning om den skattskyldiges försättning i konkurs inte göras med mindre synnerliga skäl därtill föreligger i det aktuella fallet. I övrigt finns ingen begränsning. Enligt konkurslagskommitténs mening saknas anledning att i förevarande hänseende ha olika system för bötesverkställigheten och skatteindrivningen. Beloppsgränsen för konkursansökan på grund av böter bör dock bestämmas till 500 kr. Föreningen Sveriges kronofogdar anser att "synnerliga skäl" inte bör krävas för konkursansökan på grund av böter eftersom det enligt föreningens mening saknas anledning att särbehandla bötesfordringar, när indrivningen fortskrider så långt att konkurs kan övervägas. Även riksskatteverket är av den uppfattningen att rekvisitet "synnerliga skäl" bör slopas. Om förvandlingsstraffet avskaffas, kan det i vissa situationer vara värdefullt att inte behöva avstå från detta effektiva indrivningsinstrument. En begränsning har uppställts redan genom kravet på att det vid en förhandsbedömning skall vara troligt att bötesfordran erhåller någon utdelning i en konkurs. Verket anser att begränsningen "synnerliga skäl" som förutsätts för en

konkurs bör uppställas endast för fall motsvarande vad gäller i fråga om skatter enligt 62 § första stycket UBL.

För egen del kan jag dela den av konkurskommittén framförda uppfattningen att det saknas anledning att i förevarande hänseende ha olika system för bötesverkställigheten och skatteindrivningen. Paragrafens *första stycke* har därför utformats efter mönster av 62 § UBL. Beloppsgränsen för konkursansökan på grund av böter har dock bestämts till 500 kr.

Genom bestämmelsens utformning klargörs att kronofogdemyndighetens bedömning att förutsättning för konkursansökan föreligger är utslagsgivande. I konkursmål skall alltså inte prövas om sökanden har gjort en riktig bedömning därvidlag. Kronofogdemyndighetens ställningstagande att göra konkursansökan bör inte kunna överklagas.

I detta sammanhang må erinras om den i jämförelse med konkurs mindre ingripande åtgärden att ansöka om att bötfälld skall avlägga utmätningssed. I praxis anses staten ha sådan befogenhet på bötesområdet. När det gäller skatter finns en bestämmelse härom i 55 § tredje stycket UK. Inte heller beträffande utmätningssed har det ansetts nödvändigt att ta upp några bestämmelser i den nya lagstiftningen. Jag vill i detta sammanhang erinra om att jag i förslag till ny utsökningsbalk som har remitterats till lagrådet har förordat att institutet utmätningssed skall ersättas av vissa åtgärder inom ramen för utmätningsförfarandet.

Genom *andra stycket* införs den nyheten att ackordsförfarandet görs tillämpligt på bötesfordran. Skälen härför har närmare utvecklats i avsnitt 2.2.

Ackordsförslag som rör böter får antas av länsstyrelsen under samma villkor som enligt 62 § UBL gäller i fråga om ackordsförslag rörande skatt. Detta innebär främst allt krav på att ackordsförslag skall vara till fördel för det allmänna samt, i fråga om s. k. underhandsackord, att även övriga borgenärer som ackordet angår godkänner det [jfr 62 § tredje stycket UBL och förordningen (1965: 852) om ackord och avskrivning rörande vissa skatter]. Kraven är så allmänt formulerade att de bör kunna utnyttjas beträffande såväl skatter som böter. En principiell skillnad föreligger visserligen mellan fordringarna så till vida att åtskilliga skatter är prioriterade medan böter är oprioriterade. Denna skillnad behöver dock i praktiken inte få betydelse i den mån staten, som torde vara vanligt, avstår från förmånsrätten för skatter och deltar i ackord.

Det kan anmärkas, att vid offentligt ackord bötesfordran av måttlig storlek ofta kan påräknas få full betalning till följd av den i 11 § tredje stycket ackordslagen (1970: 847) föreskrivna ordningen.

Enligt UBL får talan inte föras mot länsstyrelses beslut rörande framställning om försättning i konkurs eller ackordsförslag. Motsvarande bestämmelse har på förslag av lagrådet upptagits i *tredje stycket*.

*Indrivningshinder**11 §*

I paragrafen har intagits vissa grundläggande men kortfattade bestämmelser om avkortning och om avskrivning av böter. I likhet med vad som gäller f. n. avses detaljregleringen få sin plats bland de närmare föreskrifter som avses skola meddelas av regeringen.

I *första stycket* anges att böter skall avkortas, om böterna bortfallit eller det eljest föreligger laga hinder mot att bötesfordringen verkställs. Efter avkortning kvarstår inte någon exigibel fordran för statsverket. De nuvarande avkortningsgrunderna anges i BöIF. De viktigaste avkortningsgrunderna som kommer att finnas är följande:

1. efter förordnande om verkställighetens avbrytande enligt 12 § bötesverkställighetslagen,

2. i fall som avses i 34 kap. 11—13 §§ och 35 kap. 7 § BrB,

3. efter ackord enligt 10 § andra stycket BöVL,

4. då böterna fallit bort till följd av nåd eller efter användning av extraordinärt rättsmedel,

5. vid fel- eller dubbeldebiteringar,

6. i fall då rest uppkommer vid omväxling till svenskt mynt av belopp, som influtit efter framställning som avses i 3 § lagen om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m. m. och som varit avsett att täcka oguldet belopp,

7. vid verkställighet av bötesstraff utomlands enligt lagen om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom,

8. vid förvandling av böterna enligt lagen (1964: 168) om förvandling av böter.

I *andra stycket* föreskrivs att om annat hinder möter mot indrivning av böterna så får de avskrivas. Avskrivning medför inte ändring i betalningsskyldigheten.

Fråga om avkortning och avskrivning prövas av länsstyrelsen enligt de närmare föreskrifter som regeringen meddelar. Detta framgår av paragrafens *tredje stycke*.

Det kan erinras om att avskrivningens natur — jämfört med eftergiftens (som är aktuell bl. a. i 12 §) — behandlas i prop. 1965: 160 s. 45. Där anges att avskrivning sker i statens intresse av effektivitet i förvaltningen, nämligen då ingen möjlighet föreligger att få betalning eller då indrivningen skulle förorsaka mer arbete och kostnad än som kan anses skäligt. Vid eftergift däremot är syftet i allmänhet att av humanitära och andra skäl främja gäldenärens sociala eller ekonomiska intressen.

12 §

I denna och den följande paragrafen behandlas en möjlighet att lägga ned bötesverkställighet, när särskilda skäl av social natur föranleder det.

Förebilden för den föreslagna regleringen är närmast 5 § BöVL. Det

har dock funnits anledning att ta i beaktande även de tankar som ligger bakom 17 § första stycket andra meningen BöVL, som gäller eftergift av förvandlingsstraff när så föranleds av den bötfälldes personliga förhållanden eller av synnerliga skäl i övrigt. Bötesstraffet och frågan om substitut för detta bortfaller då helt.

Handläggningsmässigt har den föreslagna ordningen utformats annorlunda än nuvarande 5 § BöVL. Denna paragraf framtvingar nämligen ett omständligt förfarande, något som har medverkat till att paragrafen sällan har tillämpats. Enligt förslaget har beslutanderätten lagts hos kronofogdemyndigheten. Att dennes beslut i berörda ärende kan överklagas av åklagare men inte av den bötfällda framgår av 13 §.

Paragrafen är uppbyggd så, att det framgår att kronofogdemyndigheten har fått en befogenhet att meddela förordnande som avses i paragrafen. Den "kan" meddela förordnande.

I fråga om förutsättningarna för förordnande av eftergift anknyter förslaget i betydelsefulla hänseenden till avfattningen av 5 § BöVL. Sålunda krävs för förordnandet att indrivning av böter skulle vara till synnerligt men för den bötfällda eller någon som är beroende av honom för sin försörjning. Vidare fordras att det inte är från allmän synpunkt påkallat att indrivning fortgår. Däremot har inte medtagits någon motsvarighet till den nuvarande bestämmelsen om att förordnande inte får meddelas, om verkställighet behövs för den bötfälldes tillrättaförande. Detta rekvisit som förekommer flerstädes i bötesverkställighets- och annan straffrättslig lagstiftning torde sällan tillmätas någon självständig betydelse i förevarande sammanhang.

Den väsentligaste olikheten mellan departementsförslaget och gällande föreskrift i 5 § BöVL i fråga om förutsättningar för eftergift är att förslaget inte har någon motsvarighet till nuvarande förbehåll att eftergift bara kan komma i fråga beträffande böter som enligt BöVL inte kan förvandlas. Nuvarande eftergiftsmöjligheter gäller sålunda i praktiken huvudsakligen fall där böterna har ådömts innan intagning har skett i vårdanstalt för alkoholmissbrukare, i ungdomsvårdsskola, i anstalt för vård vid förordnande enligt 31 kap. 3 § BrB eller i kriminalvårdsanstalt för verkställighet av fängelse minst två år. Den föreslagna nya regeln får därför rent formellt ett kraftigt vidgat tillämpningsområde.

Brottsförebyggande rådet (BRÅ) har i sitt remissyttrande föreslagit att man bör överväga införandet av en allmän bestämmelse i bötesverkställighetslagen, varigenom den som ådömdes en frihetsberövande påföljd under exempelvis längre tid än sex månader eller eljest varit tvångsintagen på anstalt under sådan tid, vid frigivning skall kunna få sin bötes-skuld nollställd eller eventuellt starkt reducerad. Det bör dock, menar BRÅ, för tillämpningen av en sådan bestämmelse förutsättas att den intagne vid frigivning i huvudsak saknar andra medel till betalning av böter än vad han uppburit från anstalten i samband med frigivningen.

För egen del är jag av samma uppfattning som utredningen nämligen att det i ny lagstiftning inte finns anledning att anknyta till vissa formellt angivna slag av anstaltsvistelser. Möjlighet bör finnas för kronofogdemyndigheten att i eftergiftssammanhang allmänt kunna ta i beaktande de ekonomiska och andra svårigheter vilka möter den som efter en inte helt kort anstaltsvistelse av ena eller andra slaget skall försöka att anpassa sig i arbetsliv och samhälle. Ytterligare bör inte endast svårigheter som föranleds av och föreligger under tid närmast efter anstaltsvistelse kunna beaktas. Även andra för den enskilde särskilt svåra eller belastande situationer bör kunna utlösa eftergiftsbeslut. Därvid kan t. ex. nämnas långvarig sjukdom av allvarigare art eller ådraget fysiskt handikapp som försvårar den bötfälldes utkomstmöjligheter och existens i övrigt.

Jag vill i detta sammanhang erinra om att statsmakterna har öppnat möjlighet til sådana mera allmänna hänsynstaganden, när det gäller gäldenärsers återbetalningsskyldighet i vissa fall, jfr 18 § lagen (1964: 143) om bidragsförskott och prop. 1964: 70 s. 46 samt 15 § avskrivningskungörelsen (1965: 921).

Enligt min mening bör emellertid en viss restriktivitet iakttagas vid tillämpningen av bestämmelsen. I all synnerhet gäller detta i två fall. Det ena är att eftergift i förevarande ordning inte gärna bör förekomma när det är fråga om någorlunda betydande belopp, något som inte minst kan vara fallet när det gäller rättsverkansbelopp. På exekutionsstadiet bör enligt min mening som regel eftergift inte komma i fråga beträffande bötesfordringar som överstiger 3 000 kr. I vissa fall kan man dock tänka sig en högre gräns. Som BRÅ framhållit i sitt remissyttrande kan höga bötesbelopp i samband med kumulation av många bötesfordringar skapa problem och i vissa fall verka förlamande för bötesgäldenärer, t. ex. i samband med villkorlig frigivning. I fråga om mycket höga böteskulder bör dock frågan om eftergift i allmänhet lösas nådevägen. Det andra fallet som förtjänar särskild uppmärksamhet är att den dömdes särskilda situation kan vara beaktad redan när straffet utdömdes. Jag återkommer till detta spörsmål under 13 §.

I frågan hur ett ärende enligt förevarande paragraf bör kunna väckas anser jag att någon formalisering av förfarandet inte bör ske. Kronofogdemyndighet bör kunna ta upp frågan självmant, och även den bötfällda bör kunna väcka den. Hinder bör inte heller föreligga mot att socialvårds- eller frivårdsorgan föreslår kronofogdemyndighet att meddela förordnande enligt paragrafen.

13 §

I första stycket föreslås att åklagare på den ort där den bötfällda finns skall kunna anföra besvär hos tingsrätten i samma ort över kronofogdemyndighets förordnande enligt 12 §.

Som redan har framhållits kan en svår social situation för den bötfällda redan vara beaktad i det mål, vari bötesstraffet utdömdes, och samma situation bör då inte utan vidare på nytt leda till en lindring även på verkställighetsstadiet. Inte minst är att beakta möjligheten att straffet kan avse brott begånget under permission eller eljest medan anstaltsvistelse pågick.

Kronofogdemyndighet kan inte allmänt förutsättas ha kännedom om förhållanden av nu nämnd art. Bedömningen, huruvida verkställighet är påkallad från allmän synpunkt, är inte heller naturlig att anförtro kronofogdemyndigheten enbart. Någon som dels har haft beröring med lagföringen eller har särskilda förutsättningar att utröna vad som har inverkat vid straffets bestämmande, dels har särskilda förutsättningar att bedöma i vad mån allmänna synpunkter av kriminalpolitisk eller annan art bör anses lägga hinder i vägen för verkställighetens nedläggande bör därför få möjlighet att utöva inflytande över beslutet. För att få en enhetlig ordning har jag därför som framgår av den allmänna delen föreslagit en reglering som innebär att åklagare får möjlighet att anföra besvär över kronofogdemyndighets förordnande enligt 12 §. Kronofogdemyndigheten bör därför tillställa åklagare avskrift av beslut enligt 12 §.

Förfarandet i besvärsmålet bör kunna vara skriftligt. Jag anser det dock inte uteslutet att det i undantagsfall hålls förhandling. Beslut av tingsrätt i frågor som här avses kan överklagas till hovrätt. Detta följer av hänvisningen till lagen (1946: 807) om handläggning av domstolsärenden. Därvid har även den bötfällda klagorätt. Genom denna ordning kan en viss enhetlighet uppnås i rättstillämpningen. Av paragrafen framgår att nämnd skall delta vid tingsrätts avgörande av sådant ärende som det här är fråga om. I övrigt gäller ärendelagen. I fråga om besvär till tingsrätten gäller dock vad i den lagen sägs om ansökan. Besvär skall dock alltid anföras skriftligen.

Enligt *andra stycket* får talan inte föras mot kronofogdemyndighets beslut att inte meddela förordnande enligt 12 §. Den bötfällda får dock begära prövning av beslutet i samband med klagan över utmätning eller införsel.

14 §

Som jag har anfört i den allmänna delen har riksdagen uttalat att förvandlingsstraffet i dess nuvarande utformning bör avskaffas. Samtidigt har man emellertid inte velat godta den straffrättsliga reglering som jag föreslagit i prop. 1976/77: 104 i syfte att förebygga uppkomsten av en s. k. bötesimmun grupp. Riksdagen har i stället förordnat en översyn av denna och vissa andra frågor. I avvaktan härpå bör enligt riksdagen den nuvarande ordningen bibehållas. Böter och viten som inte betalas skall sålunda i princip fortfarande kunna förvandlas till fängelse enligt de särskilda föreskrifter i ämnet som finns. En hänvisning till dessa regler

har intagits i *första stycket* av denna paragraf. Lagen som åsyftas är BöVL som föreslås få ny rubrik i samband med att där intagna bestämmelser om betalning och indrivning upphävs (se avsnitt 4.3) och den nya bötesverkställighetslagen träder i kraft.

Böter och viten får inte förvandlas sedan länsstyrelsen beslutat om avskrivning eller avkortning (11 §) eller kronofogdemyndigheten dessförinnan genom lagakraftvunnet beslut meddelat förordnande att vidare verkställighet inte får äga rum (12 §). Denna ordning överensstämmer i princip med vad som f. n. gäller. Någon särskild föreskrift härom behövs inte. Talan om förvandling anställes för övrigt i flertalet fall efter anmälan av kronofogdemyndigheten.

Paragrafens *andra stycke* motsvaras av 6 § BöVL.

Övergångsbestämmelserna

1. den föreslagna lagen föreslås träda i kraft den 1 juli 1979. Lagen innehåller bestämmelser, som hittills har förekommit såväl i BöVL, som i författningar som har utfärdats av regeringen såsom BöVK och BöIF. BöVK avses komma att upphävas genom en ny bötesverkställighetsförordning och BöIF genom en särskild författning. Eftersom upp-bördssystemet för domstolsböter inte kan tillämpas förrän vid en senare tidpunkt kommer särskilda övergångsbestämmelser att utfärdas i denna del.

2. I denna punkt anges på ett gängse sätt, att om i lag eller författning förekommer hänvisning till föreskrift som har ersatts genom bestämmelse i den nya lagen, den nya bestämmelsen i stället skall tillämpas.

4.2 Förslaget till lag om ändring i brottsbalken

Ändringen i 25 kap. 7 § BrB är av redaktionell natur.

35 kap. 7 §

Paragrafen innehåller nu bestämmelser om bortfall av böter på grund av preskription och på grund av den bötfälldes död. Föreskriften gäller även utdömt vite men inte rättsverkansbelopp.

I *första stycket* föreslås den ändringen att preskriptionstiden för ådömda böter skall förlängas från tre till fem år. Beträffande motiven hänförs hänvisas till den allmänna delen. Enligt nuvarande lydelse av detta stycke bortfaller inte böterna, om ansökan om förvandling av dem har delgivits den dömda före preskriptionstidens utgång. I stycket erinras vidare f. n. om att särskilda bestämmelser gäller om bortfallande såväl av böter, sedan sådan ansökan delgivits, som av ålagt förvandlingsstraff.

Under remissbehandlingen har en remissinstans föreslagit att även

preskriptionsbestämmelserna beträffande förverkande i 36 kap. 10 § BrB ändras. För egen del anser jag inte att det föreligger skäl att i detta sammanhang göra någon ändring i denna paragraf.

Enlig *andra stycket* bortfaller böterna, om den bötfällde dör. Har bötesavgörandet vunnit laga kraft och lös egendom utmåtts för böterna före dödsfallet, skall dock böterna tas ut av denna egendom. Motsvarande gäller om lös egendom satts i allmänt förvar.

Utredningen har inte föreslagit någon ändring i dessa bestämmelser. Denna ståndpunkt har kritiserats under remissbehandlingen. Flera remissinstanser har sålunda anfört att böter alltid bör bortfalla vid dödsfall.

För egen del kan jag inte instämma i den framförda kritiken. Enligt min mening talar praktiska skäl mot en sådan lösning eftersom den skulle innebära ett onödigt merarbete för kronofogdemyndigheterna. I likhet med utredningen förordar jag därför att bestämmelsen bibehålls oförändrad.

Övergångsbestämmelserna

Lagen avses träda i kraft samtidigt med den nya bötesverkställighetslagen.

Vad gäller ändringen i 35 kap. 7 § BrB bör det inte komma ifråga att genom ny lagstiftning förlänga preskriptionstid som löper enligt nu gällande bestämmelser. I klarhetens intresse har i övergångsbestämmelserna intagits en uttrycklig föreskrift att de bötesstraff, som har ålagts före lagens ikraftträdande, preskriberas enligt äldre bestämmelser.

4.3 Förslaget till lag om ändring i lagen (1964: 168) om verkställighet av bötesstraff

Förslaget innebär att bestämmelserna i 1—3 och 5—7 §§ BöVL om betalning och indrivning av böter upphävs. De föreskrifter som det här är fråga om har i stället med vissa ändringar tagits in i den nya bötesverkställighetslagen. Vari dessa ändringar består har jag tidigare beskrivit i samband med redogörelsen för den nya bötesverkställighetslagen. De föreslagna ändringarna medför att lagen i fortsättningen bara kommer att innehålla bestämmelser om förvandling av böter. Av det skälet föreslås rubriken få en annan lydelse än f. n.

4.4 Förslaget till lag om ändring i utsökningslagen (1877: 37 s. 1)

Den föreslagna ändringen i 52 § UL sammanhänger med att hovrätts bötesavgörande avses bli verkställbart först när avgörandet vunnit laga kraft. Det bör i detta sammanhang påpekas att på grund av bestämmelsen i 22 § 1 mom. första punkten UP för ändringen med sig — förutom

ändring beträffande böter och vite i brottmål — även ändring beträffande annan "påföljd" som innefattar betalningsskyldighet. Krav på laga kraft beträffande bötesdom m. m. har även lagts fram i förslaget till UB (3 kap. 23 §).

4.5 Förslaget till lag om ändring i konkurslagen (1921: 225)

138 §

Det undantag som i denna paragraf görs för fordringar enligt 19 § förmånsrättslagen vid viss ränteberäkning i konkurs föreslås utgå, eftersom paragrafen enligt förslaget till ändring i förmånsrättslagen skall upphöra att gälla.

Konkurslagskommittén har i sitt remissyttrande ifrågasatt lämpligheten av att böter löper med ränta i konkurs. I andra lägen är bötesfordran inte räntebärande. Kommittén kommer i sitt fortsatta arbete in på räntereglererna i 138 § KL. Därvid torde frågan om slopande av ränteberäkning på oprioriterade fordringar aktualiseras. I avvaktan på denna översyn är enligt kommitténs mening någon särregel för böter inte motiverad. För egen del kan jag instämma i vad kommittén nu har anfört.

4.6 Förslaget till lag om ändring i införsellagen (1968: 621)

1 §

Skälen för ändringsförslaget att böter och vite skall jämföras med skatter i införselmålet har utvecklats i avsnittet 2.2.

En ytterligare synpunkt kan anföras till belysning av att redan gällande rätt ger utrymme för kronofogdemyndighet att gynna bötesfordran på skattefordrans bekostnad. Företrädesordningen mellan skatt och böter vid införsel regleras av 1 och 15 §§. Förekommer införsel samtidigt för olika slags fordringar, har de enligt 15 § gruppvis företräde i den ordning vari de upptagits i 1 §. Hittills har man i praxis ansett att en utmättningsman inte är tvungen att vid samtidig indrivning av skatter och av böter följa denna företrädesordning (jfr för utmätning SOU 1964: 57 s. 170 och prop. 1970: 142 s. 142). På motsvarande sätt som han vid utmätning kan hålla tillbaka skattefordringen till förmån för böterna kan han, om det är motiverat exempelvis av preskriptionsrisk, lämna uppskov med betalning för skattefordran men ta ut böterna genom införsel.

7 §

Ändringen är föranledd av förslaget att hovrätts dom inte längre skall vara verkställbar före laga kraft. Härigenom sker ingen ändring i möjligheten att meddela införsel för disciplinbot innan domen eller beslutet

har vunnit laga kraft [jfr 53 och 91 §§ militära rättegångslagen (1948: 472)].

15 §

Av skäl som har utvecklats i specialmotiveringen till 5 § bötesverkställighetslagen har föreslagits att regeln i paragrafens fjärde stycke om avräkning utgår såvitt gäller konkurrerande statliga fordringar.

17 §

Enligt gällande rätt skall införsel för böter ändras eller hävas, om utmätning därigenom kan äga rum för annan fordran. I den nu avsedda konkurrenssituationen står böterna enligt förslaget tillbaka endast för de utmätningssfordringar av kvalificerad beskaffenhet som avses i 67 b § 4 UL. Härmed avses i första hand ersättning för person- eller egendoms-skada på grund av brott samt skadeståndsrättsliga underhållsbidrag vid förlust av försörjare (jfr prop. 1968: 130 s. 106). Med denna förbättring av böternas företrädesrätt har samordnats reglerna för skatteinförsel, så att skatter får samma ställning som böter i detta fall.

22 §

Som ett medel mot vissa illojala förfaranden anvisar 22 § möjlighet att ta ut sådan fordran som avses i 1 § 1 eller 2 genom ett införselliknande förfarande. Enligt förslaget skall även övriga fordringar, som är införselbara enligt lagen, kunna tas ut på detta sätt. Som tidigare har påpekats har samma förslag lagts fram i förslag till ny UB.

4.7 Förslaget till lag om ändring i förmånsrättslagen (1970: 79)

Enligt 19 § går f. n. böter, viten och rättsverkansbelopp vid konkurs efter andra fordringar utan förmånsrätt. Eftersom böter och de övriga här nämnda fordringarna enligt förslaget inte längre skall efterställas oprioriterad gäld, bör 19 § upphävas och hänvisningen i 18 § till de undantag i förmånsrättshänsecnde som anges i 19 § utgå.

Att 19 § utgår bör inte inverka på gällande uppfattning att andra fordringar än böter, viten och rättsverkansbelopp genom avtal kan göras efterställda.

I lagförslaget har intagits en övergångsbestämmelse som motsvarar punkt 8 av förmånsrättslagens övergångsbestämmelser.

4.8 Förslaget till lag om ändring i uppbördslagen (1953: 272)

I tydlighetens intresse har på förslag av lagrådet i 68 § 5 mom. upptagits en erinran om kvittningsbestämmelserna i bötesverkställighetslagen. För fullständighetens skull har också utdömt vite och rättsverkansbelopp omnämnts i författningstexten.

5 Hemställan

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen att antaga förslagen till

1. bötesverkställighetslag,
2. lag om ändring i brottsbalken,
3. lag om ändring i lagen (1964: 168) om verkställighet av bötesstraff,
4. lag om ändring i utsökningslagen (1877: 31 s. 1),
5. lag om ändring i konkurslagen (1921: 225),
6. lag om ändring i införsellagen (1968: 621),
7. lag om ändring i förmånsrättslagen (1970: 979),
8. lag om ändring i uppbördslagen (1953: 272).

6 Beslut

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och beslutar att genom proposition föreslå riksdagen att antaga de förslag som föredraganden har lagt fram.

Innehållsförteckning

Propositionen	1
Propositionens huvudsakliga innehåll	1
Lagförslag	2
Utdrag av regeringsprotokollet	10
1 Inledning	10
2 Ny bötesverkställighetslagstiftning	14
2.1 Allmänna synpunkter	14
2.2 Utformningen av de nya reglerna	16
3 Upprättade lagförslag	26
4 Specialmontering	26
4.1 Förslaget till bötesverkställighetslag	26
4.2 Förslaget till lag om ändring i brottsbalken	42
4.3 Förslaget till lag om ändring i lagen (1964: 168) om verkstäl-	
lighet av bötesstraff	43
4.4 Förslaget till lag om ändring i utsökningslagen (1877: 37 s. 1)	43
4.5 Förslaget till lag om ändring i konkurslagen (1921: 223)	44
4.6 Förslaget till lag om ändring i införsellagen (1968: 621)	44
4.7 Förslaget till lag om ändring i förmånsrättslagen (1970: 79)	45
4.8 Förslaget till lag om ändring i uppbördslagen	45
5 Hemställan	46
6 Beslut	46

